Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

SỐ THỨ 680 — NGÀY THỨ SÁU 3 OCTOBRE 1919 — NGÀY MÒNG 10 THÁNG TÁM ANNAM (Kỷ-vị) — NĂM THỨ 13

Lục Tỉnh Tân Văn

Directeur Politique — L. MARTY
Gérant — NGUYỄN-V-CỦA
ADMINISTRATION ET RÉDACTION : Saigon, Rue Catinat, 153-155 (1er Etage)

GIÁ BÁN : Nam-kỳ, Trung-kỳ và Cao-man
Một năm . . . . . 6$00
Sáu tháng 3 50
Ba tháng 2 00
Mua báo thì kể từ ngày mồng 1 và ngày 15 mỗi tháng mà phải trả tiền trước.

六省新聞
MỖI TUẦN LỄ RA BA KỲ : NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
Mỗi số bán lẻ . . . . . 0$04
TELEPHONE N° 175 — Adresse télégr. : LUCTIEN-SAIGON

GIÁ BÁN : Bắc-kỳ, Lào, Đại Pháp và thuộc địa.
Một năm . . . . . 7$00
Sáu tháng 4 00
Ba tháng 2 25
On s'abonne sans frais dans tous les bureaux de poste.

POUR LES ABONNÉS, s'adresser à SAIGON, Aux bureaux du journal ; à HANOI : Aux bureaux du Trung-Bắc-Tân-Văn.
On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance

MỤC LỤC

1. — *Phất cờ đại thương.*
2. — *Nghĩa-sĩ-từ.*
3. — *Bạc hóa chi.*
4. — *Thông báo.*
5. — *Thơ tín vãng lai.*
6. — *Hướng truyền.*
7. — *Tin Đông-dương.*
8. — *Hãng Annam.*
9. — *Nhắn với bạn Đồng-bang.*
10. — *Phàng-kim-Huế.*

PHẤT CỜ ĐẠI THƯƠNG

(Tiếp theo)

Tìm được món hàng mới mà thiên hạ yêu dùng, chưa hãng nào có bán, thì cũng đã nhọc công tìm tỏi mà chẳng bán được lâu lắm thì trong 6, 7 tháng đã có hãng đem lại mà bán sỉ rồi.

Sau biết vậy và hễ định chắc là món hàng dễ bán thì tôi mua thật nhiều và tiếp mua thêm luôn chẳng cho hụt nữa.

Ấy tôi cũng nhờ bán quen và thấy các tiệm họ mua nhiều thì tôi lại được chắc ý biết là món hàng bán chạy. Cũng có món tôi mua lại mà các tiệm họ chưa từng bán, họ chẳng khứng mua, thì tôi gởi mỗi nơi một ít nhờ họ bán thử, chứng hàng ấy chạy được thì các tiệm họ mới đua nhau mà hỏi mua.

Lúc nầy tôi có bụng mằng thầm, nghĩ rằng : đồng-bang mình mà ăn được đồng bạc của họ thì cũng khó lắm..... mà tôi phần được một mối thì chẳng dám buông ; cứ ngó chừng đồng-bang ai là người đồng chí mà tiếp cùng, chớ sức tôi cũng ít oi, nắm chặc giữ lấy một mối nào thì mằng mối nấy, đâu được vài năm biết đặng mối Shi-noa, Ấn-độ. Rủi thay kế khói lửa tưng bừng cuộc đại biến bên phương Tây lừng lẫy làm cho lay động khắp toàn cầu ; việc bán sỉ của tôi phải thất phát.

Từ mấy năm bình cách tôi cũng có mua được hàng như mấy chỗ khác song nhiều món hút và mắt lắm giá cả chẳng nhứt định, cứ càng ngày càng tăng thêm lên mãi, nay chịu giá nầy, mai lại đòi lên cao nữa ; bởi thế tôi nhắm bên Nhựt-bổn bình yên mới sỉ hàng của Nhựt.

Lúc hàng Nhựt có rồi thì Trung-huê lại phải việc bất hòa cùng Nhựt-bổn ; là khi Nhựt-bổn buộc Tàu 21 đều lúc nọ, làm cho người Tàu lại đề chế hàng Nhựt một hồi.

Có lúc nghĩ cũng buồn, chẳng phải vì khi đặng thì vui, lúc mất mà buồn ; bởi nghĩ mình rồi nhớ đến đồng-bào trong sáu Tỉnh, việc buôn bán cũng mới tập tành dòi chút mà gặp cơn khói lửa như vầy thì e sao cũng có nhiều nơi suy sụp. Khổ thay ! chẳng phải trách ông trời xanh bạc ác mà báo hại riêng dân sáu Tỉnh, song rủi cho quốc-dân ta lắm lắm, là chưa được cất đầu với chúng, lại thêm lắm nỗi gay go.

Nhắm cái giặc dữ tợn như vầy thì ắt lâu ngày mới dứt ; bởi thế tôi mới tính sang chơi Bangkok, trước là xem bề buôn bán, sau nữa cho biết người ; tôi xin nói luôn tóm tắt đôi đều cho đồng-bang rõ : khi tới nước Xiêm cũng chẳng có chi mà mua bán, vì người các nước bên Âu, Mỹ qua đó kinh dinh thương-mãi rất đồ sộ mà hàng hóa họ bán cũng chẳng rẻ gì hơn Saigon, vì hàng vào xứ Xiêm đã phải đóng thuế vụ như hàng vào Saigon, nếu mua về Saigon thì phải đóng thuế xuất cảng tại Xiêm ; về tới Saigon, lại phải đóng thuế nhập cảng hàng ngoại quốc nữa thì giá vốn lại càng thêm mắt. Đồng-bang ta nên nhớ đều đó, vì như mua hàng Huê-kỳ bán trong nước hay là trong [illegible] của Hồng-mao thì cũng vậy.

Cũng bởi việc thương-mãi công-nghệ của người bổn-quốc bên ấy còn bơ thờ như dân Nam-kỳ ta, nên chủ có hàng xứ ngoài đem vào mà thôi. Khách Triều-châu tràng qua bên đông số lắm, xem cùng khắp thì thành tiệm họ gần choán hết, chẳng có việc làm ăn nào mà chẳng có họ, chẳng có sở nào mà thiếu họ, cho tới chức cu-li khuân đồ nơi bến tàu cũng có họ làm lẫn với người Xiêm, còn cu-li xe kéo thì toàn là người họ. Than ôi, cuộc kinh dinh thương-mãi mà họ tranh lợi đoạt quyền, dân bổn thổ chịu thua sút họ chẳng nói làm chi, chớ họ tràng qua đông rồi mà choán tới cái nghề hèn nghiệp mọn kia của dân nghèo bổn quốc thì cái ách nầy lại càng to tát hơn cái ách của Nam-kỳ ta nữa ; người ngoài vào càng đông, người trong hễ hẳn hở thì nghề cu-li càng khó kiếm, ngại thay cho Nam-kỳ ấy cũng là một cái gương ta nên soi lấy.

Đây tôi tiếp khúc trước việc bán sỉ của các hãng :

Mấy hãng lớn có chỗ họ cũng chịu cho lãnh hàng đem đi nơi khác mà bán sỉ, bán lẻ vậy ; vì như ở Nam-vang có người Khách xuống Saigon xin lãnh hàng của một hãng kia đặng bán, hãng cho ăn huê-hồng một ít, mà hàng định cho đồng một giá của họ bán sỉ, nhưng mà người khách ấy, hoặc phải có người danh tiếng có đủ hãng sẵn bảo lãnh cho, hoặc là người khách đó phải đóng bạc thế chưn, một số tiền nhiều ít, tùy theo hồi hai đàng định liệu ; phải làm tờ giao kèo buộc bán đặng bao nhiêu, phải trả bao nhiêu chẳng đặng để bạc mà tư dụng.

Khách họ làm như vậy họ đã lựa biết hàng nào bán sỉ đắt, có nhiều hàng bán chạy.

Họ đem về bán sỉ và bán lẻ, họ coi theo hàng đắt ế mà tùy lúc tăng giá lên ít nhiều tự nơi họ.

Làm như vậy chẳng khác nào họ tách thêm một tiệm nhánh của hãng ấy lại mà bán, khỏi thất công trù nghĩ về việc kiếm mua hàng hóa, về việc chở chuyên thế vụ ; họ được còn ngày giờ rảnh mà lo buôn việc khác nữa. Hàng hóa của các hãng người ta đã lựa sẵn những món của thiên hạ yêu dùng và đã có mối hàng xưa nay nhiều rồi mà lãnh được như vậy thì có thạnh lợi lắm.

Có khi họ rủ đồng-bang họ hùn lo bạc thế chưn cho nhiều mà lãnh cả hai hãng như vậy ; tưởng lại hễ có vốn thế chưn nhiều được bao nhiêu thì càng được lãnh hàng nhiều chỗ thì có lợi là dường nào.

Đồng-bang ở xa châu-thành mà muốn làm ăn lớn lại mắc xa cách nhà băng thì cũng khó bề giao thiệp xứ ngoài và lại cách trở về việc lãnh hàng hóa ngoại quốc vào hạt mình, nếu ai có vốn để thế chưn hay là có người bảo lãnh từng thạo cách giao thì nên làm đều ấy lắm, mình làm đại-lý như vậy thì hãng chẳng bán sỉ cho ai trong hạt mình, để trọn quyền mình bán trọn trong một tỉnh.

Bên pháp cũng có cho người đi đem hàng kiều qua khắp cõi viễn-đông như : Thượng-hải, Nhựt-bổn Hạ-châu, Hướng-cảng, Đông-dương ; ấy là họ đem hàng kiều mới người mua, ai mua bao nhiêu thì lập tức gởi thơ về chánh quốc mà mua lại ; thì cách mua bán cũng do nơi nào có nhà băng. Họ đi tới đâu thì kiếm mướn tạm Má-chính lại đó ; họ đem theo nhiều rương kiều hàng, mỗi rương đều sắp đặt có ngăn nắp thứ tự ; việc bán có nhờ Má-chính lo liệu cho.

Các hãng tại Saigon cũng mua nhiều thứ sản vật xứ ta mà bán qua chánh quốc, song nếu ai chịu bán vật chi thì họ buộc cho có đủ mấy ngàn mấy muôn tạ, phải làm tờ giao kèo tới tháng nào phải đem nạp cho đủ số. Họ làm như vậy là đã chịu mối bán ra ngoại quốc rồi, nếu tới kỳ chẳng có thì không đặng ; bởi vậy nên làm trắc trở cho những người có ít vốn ít hàng chẳng dám chịu mối bán.

Trong vườn tược chốn quê mùa ai có bao nhiêu sản vật, nếu xuất cảng được đều bán cho Chệc mua mà trữ, lại cũng có người khách đi cùng các xóm làng kiếm mua về bán cho tàu-hậu mỗi khi một ít. Nên cách chệc lập tàu-khậu thì tiện lắm, ai có bao nhiêu cũng bán được. Đồng-bang ta há chẳng làm được vậy sao, ta cứ mua sản vật mỗi khi một ít mà trữ có lo chi là bán không được.

Các nhà bán sỉ thì đâu cũng sẵn Má-chín đi đem hàng kiều, đi đòi bạc, thường thường tới các tiệm, nên biết món hàng nào hút về cho chủ hãng hay.

Các tiệm bán lẻ họ cũng hay đi nghe giá chợ mà tăng giá hạ giá theo người ta vì nếu hàng hút giá chợ lên mà chẳng hay biết cứ bán một giá thì thất lợi, hoặc hàng ế thì hạ giá theo người thì hàng mới chạy.

Mấy hãng (Tây, Ang-lê) cũng mua lại hàng của tiệm lớn của chệc vậy, là thứ nào hãng chẳng có, hoặc hết, mà có mối bán thì họ cũng phải đi kiếm mua về bán lại ; vì tiệm khách họ cũng bán nói giá được, là hàng mua của đồng-bang họ ở các xứ ngoài như Hướng-cảng, Thượng-hải, Nhựt-bổn, vân vân.

Các tiệm buôn dầu bán sỉ, bán lẻ bất kỳ nước nào đều nên giao thiệp mua bán với nhau thì là chước hay và cho tiện lợi cả hai đàng.

Mấy tiệm buôn lớn họ thường hay lo đấu giá mà lãnh bán hàng cho các sở Nhà-nước, như sở Trường-tiền, Nhà-thương, Khâm-lớn, vân vân, thì cũng là mối lợi khá lắm.

Buôn bán đều nhỏ hay lớn ai ai đều phải hạt vốn, mà người khách thì vay nhà Băng đặng, còn Annam thì không vì đồng-bang buôn bán chưa bao nhiêu tới các châu-thành ; ấy nếu ta buôn bán lớn thì ta cũng

XA-BONG MAT-XAY
Hiệu LA LICORNE
Con ngựa một sừng
HAO-VINH Công-ty
(HÃNG ANNAM)
146 Rue Lefèvre, Saigon
AGENT EXCLUSIF

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

có thể bán giấy nợ cho nhà Ngân-hàng đặng.

Vì như ta bán sỉ chịu cho tiệm khách nào lớn tại châu-thành là nơi có nhà Ngân-hàng, mà ta thiếu bạc dùng thì ta đem toa tiệm khách thiếu ta đó mà bán lại cho nhà Ngân-hàng đặng lấy bạc.

Xin biết rằng: đang buổi Annam chưa buôn bán bao nhiêu, nếu ta buôn bán lớn là chỉ có bán cho các tiệm khách nhiều thì ta đã phải biết các tiệm lớn của người khách, tiệm lớn nào tử-tế có vốn nhiều, tiệm nào có vỏ mà không ruột; bao nhiêu tiệm lớn làm ăn tử-tế thì nhà Băng đều biết cả vì họ đã từng giao thiệp nhà Băng. Bởi vậy nên ta đem giấy nợ tiệm ấy đến bán thì nhà Băng chịu mua liền, ấy cũng như nhà buôn Tây mà bán chịu cho mình bên nây, bán giấy cho nhà Băng, tôi đã tỏ khúc trước đó vậy.

(*Sau sẽ tiếp theo*):

LÝ-HỮU-DƯ.

Nghĩa-sĩ-Từ

Hội nầy mới phải hội lo về Nghĩa-sĩ-Từ cho. Giặc an rồi, A-Lơ-Mãn qui hàng rồi, Nhà-nước phong thưởng cho ba quân tướng sĩ, mồ-nghĩa-sĩ vị Pháp-quốc vong xu cũng đã lập xong, duy có Saigon nầy, Chánh-Phủ đã lo an cho phận người còn mà chưa lo cho phần người mất.

Dường ấy chẳng là thì phận người phơi gan trải mật chôn sa trảng, nay còn chịu buồn cười nơi chín-suối!

Trộm nghe, hội **Nam-kỳ Báo-Chương** đã nhóm buổi chiều 1er Octobre định quyền lập tại Saigon Mồ-Nghĩa-Sĩ, bổ mình vì nước. Mồ ấy là mồ chung; còn cái Nghĩa-sĩ-Từ, ông **Nguyễn-văn-Của** đã xướng ngày trước đâu, nay há chẳng nông trí, thừa cơ hội mà lập riêng cho quân lính Annam tử trận.

Chẳng nhắc tới chùa Ngọc-Hoàng cho chính lòng người, ta nên lo thủ quyền cho có tiền, xin Nhà-nước một sở đất, dựng Nghĩa-sĩ-Từ để làm của báu. Kỳ-tới tôi tiếp luận.

MỘNG-HUÊ-LẦU

Bạc hóa chì

(*En un plomb vil, l'argent s'est changé*)

Bổn-Báo mới tiếp thơ xin ấn hành bài của bá-tánh Bentre gởi cho ông Lucien Héloury Tổng lý nhựt-báo **Opinion.**

Xét vì lời đoan chánh hẳn-hòi, nên Bổn-Báo chẳng hẹp nào mà chẳng nhận.

L. T. T. V.

Bentre, le 2 Octobre 1919

A Monsieur Lucien Héloury, Directeur de l'Opinion Saigon.

Monsieur le Directeur,

Vậy mới thật lòng người Langsa; vậy mới đáng mặt làm anh cả Annam; vậy mới đáng phận làm con Pháp-quốc. Bá tánh Bentré cảm ơn ông, ngày nhắm mắt cũng chẳng quên ơn ông, kiếp sau dẫu làm thân trâu ngựa mà đền bồi cũng chưa thoả dạ.

Ông rất đáng mặt trượng phu, một lời chẳng đổi; ông chẳng cần sánh mình với cái thứ nay bạc mai chỉ, cùng với kẻ, thấy lợi nhỏ mà quên lợi lớn, vội buông mồi theo bóng.

Sáu mươi năm dư, lòng người Annam khẳn-khít theo Langsa, vì thấy người Langsa hằng tỏ lòng thương tưởng đoàn em đại là chúng tôi đây, lo mở mang giùm, dắt-lối giùm, kẻo mà nước phải bước vào nẻo tối. Người Langsa — nhứt là Nhà-nước — có lòng khoan-nhơn đại độ như thế, dầu chẳng mở mang cho Annam đặng chút nào, Annam cũng khắc cốt minh tâm, chung thân bất phụ; huống chi công mở mang của Nhà-nước đã nhiều, Annam lẽ nào quên, mà đi lấy ơn làm oán. Thấy nhiều hiệu báo, *vì đâu mà để lời dục-kế phá đoàn-thể Annam*, gieo tiếng cho Annam chẳng phải, gẫm cũng nực cười, song cạn xét ra rồi, chúng tôi tưởng như người ấy, tuy miệng vì đâu mà để nghĩ như vậy, chớ lòng không quyết vậy. Miệng với lòng khác nhau; để cho người phải bị lương-tâm cắn-rứt. Chi như chúng tôi đây, thật chẳng hề quên ơn Nhà-nước Langsa, chẳng hề quên ơn người Langsa và chúng tôi biết phận chúng tôi còn yếu-ương, còn cần người Langsa giúp đỡ. Chúng tôi dám đem cả dân-tộc Annam mà đoan với ông là thiên-thần gìn-giữ người Annam (Ange-gardien) và đoan với Chánh-phủ một lời nầy:

« *Người Annam, người nào còn dã-man, người không nhứt điểm lương-tâm, hôi nầy, mới là làm quấy cho phiền lòng người Langsa, cho phiền lòng Chánh-phủ. Người Annam người có học-thức, người ưu-thế mãn thời, hôi nầy, thảy đều cầu nguyện, ước đặng người Langsa, ước đặng Chánh-phủ Langsa vùa giúp cho Annam cởi ách.* »

Lời nầy là lời thệ-hải minh-sơn đó ông Lucien Héloury, chúng tôi xin ông cầm lấy làm bằng mà phản đối với người ép lòng gieo oán cho Annam, không e miệng thế thường dị-nghị.

Thoảng lại, ông dư biết, người Langsa dư biết, mà Chánh-phủ Langsa cũng dư biết hôi nầy, chúng tôi làm đều chi, lòng bá-tánh ham muốn đều chi chớ? Vì quyền lợi trong xứ, người ngoại-bang chiếm đoạt, e cái tương lai của đoàn em trăm nỗi hiểm nguy, muốn giành lại đã mấy phen mà giành không lại. Phen nầy, Annam kết đoàn-thể quyết giành một lần nữa. Vì sao mà có cái đoàn-thể mạnh tợ phong trào nầy? Vì sự uất-ức của người Annam chất chứa. Như với Langsa là thầy là anh, đã nhiều ơn nghĩa, sáu mươi năm dư dạy bảo mở mang, dầu buồn mấy cũng chẳng buồn, ức mấy cũng chẳng ức, chớ như với người ngoại-bang, người đã có cái thù áp chế ông bà chẳng lối xưa, nay đến dùm đậu; tuy là thuộc-địa Langsa, chớ cũng là thuộc-địa Annam, nhờ sự hòa-hảo của chúng tôi mà ở an, ngừa lúc chúng tôi còn ưỡn bỏ luống thương trường đoạt lấy quyền lợi mà làm nên sự nghiệp lớn, chẳng mở lòng thương xót chúng tôi lại trở mà thị-nhục chúng tôi, vậy nghĩ mà coi khách mà khi bạc đến nhà, thật xưa nay dầu người nước nào, mắt cũng chưa tầng thấy. Dường ấy dầu cỏ cây cũng phải động, chẳng lựa chúng tôi là loài người, cũng đủ ruột gan máu thịt! Tỷ cho ông là người Annam, ông thế cho chúng tôi đây, thì ông sẽ làm đi gì? Nếu ông không đủ sức mà đuổi khách ra khỏi nhà ông, chắc ông cũng tuyệt đường giao tiếp như chúng tôi vậy chớ. Nếu quả vậy, ông xem thử việc làm của chúng tôi coi thể nào? Chúng tôi chỉ quyết tuyệt giao với khách chớ có đều chi khác hơn.

Tuyệt giao mà chi?

Tuyệt giao mà tranh quyền lợi.

Tranh quyền lợi mà chi?

Tranh quyền lợi cho đoàn hậu tấn khỏi khốn cực nghèo-nàn, tranh quyền lợi cho nước giàu, tranh quyền lợi cho người Langsa với Annam cọng hưởng.

Vậy mà có kẻ chẳng vì chúng tôi là đoàn em, là đoàn học-trò, đành chẳng đổi lòng mà đổi tiếng. Thật rất khá tiếc! Kẻ ấy nói:

Tuyệt giao với khách-trú, hại đàng thượng-mãi của Langsa. Nghe nói cũng lạ phải chơi. Sao vậy kìa? Dầu Annam giao với khách, hàng hóa của Langsa, khách mua về, cũng bán lại cho Annam, mà dầu Annam không giao với khách, thì hàng hóa của Langsa cũng bán cho Annam như thường, có chi rằng hại. Phải chi xưa nay Annam không dùng hàng hóa Langsa, một mình khách dùng, thì nói vậy cho phải, chớ hàng hóa của Langsa ròng người Annam mua dùng, có khách cũng vậy, không cũng vậy, chi mà gọi hại?

Có kẻ lại nói: *Khách là tay trung-giang đại ích, không bỏ qua đặng.* Tôi xin hỏi: Sao vậy?

Hội nầy, mượn cớ đó mà nói, ước như ngày xưa, ngài Âu-Châu binh đao còn dấy động, Trung-Huê mà ngả theo phe địch-quốc, từ nhiên Chánh-Phủ phải đuổi Khách ra khỏi Nam-kỳ, chẳng có ai dám nói khách là tay trung-giang, đại-ích, bỏ qua chẳng đặng chăng? Tưởng Langsa với Annam phải hiệp nhau mà đuổi khách ra, Langsa với Annam phải chung cùng nhau mà mua bán vậy. Mà từ đây sắp về sau, ai dám tưởng Trung-huê thường hòa-hảo với Pháp-quốc mãi ru? Hay là có ngày Trung-huê làm trái ý? Chừng ấy khách cũng là tay Trung giang đại-ích không bỏ qua đặng sao? Ôi, thảm cho kẻ thấy lợi nhỏ quên lợi lớn, thấy gần mà chưa thấy xa vội buông lời vu cá.

Nầy ông Lucien Héloury, chúng tôi đã có lời đoan-chánh với ông, ông cứ ra sức giúp cho chúng tôi cởi cái ách thương trường, danh tiếng ông, người Annam ghi đề.

Ai nói sao thì nói, cái đoàn-thể của Annam trơ như đá vững như đồng. Annam lo dồi bước thương trường chẳng thèm giao với khách; ai muốn thêu dệt thế nào thì thêu dệt, chúng tôi nguyện chúc cho:

Ông Maspéro sống bách niên,
Ông Lucien Héloury miễng trường,
Bắt Nam-Kỳ thọ-hạ.

Bá-tánh Bếntre.

Lời rao

Xin ghi nhớ rằng, muốn mua Sư-Phạm-Học-Khoa cho trẻ nhà rèn tập, khá gởi mua trước ngày 15 août chớ trì huỡn mà trễ.

Giá trọn năm và trọn số. . . . . 12$00

GIÁ RIÊNG

Xấp cho lớp Đồng-ấu 2 00
Xấp cho lớp Dự-bị. 2 00
Xấp cho lớp Sơ-học. 2 00

Người ở Saigon và Chợ-lớn được trả góp mỗi tháng là đóng trước 2$00 rồi mỗi tháng góp 1 00s cho đến tất giá.

VIỆC MỚI TRONG NƯỚC

(*Nouvelles du pays*)

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LÚA

Giá bạc kho nhà-nước . . 7 f. 75

Giá lúa, tạ 68 kil. chở tới nhà máy Chợ-lớn (bao trả lại): 5$00 tới 5$20.

NAM-KỲ

(*Cochinchine*)

Sài-gòn

Ngán đời

Bữa 25 septembre, chừng 11 giờ tối, Nguyễn-thị-Huê, 23 tuổi, bán quán ở đường Luro, đợi cho trong nhà ngủ hết, lén lấy á-phiện uống vào quyết lòng tự tử. Mà bởi chưa tới số nên, khi cô uống rồi thì nhào lăn đập dãy rầm rầm làm cho người nhà giựt mình thức dậy, thắp đèn coi có đà trợn trắng. Liền chở đến nhà thuốc thí, nhờ quan thầy hết lòng điều trị, qua 6 giờ rưỡi sáng có kêu xe về nhà, mà coi mặt có hơi mắc cỡ. Hỏi có sao không muốn sống? Cô trả lời: « Rầu việc riêng »

Ép!

Hôm kia, đường Pellerin, trước nhà máy nước, chỗ ngã tư, xe kéo số 34, xa-phu là Ng.-văn-Mười 19 tuổi gặp xe máy ông T... cởi. Bộ tưởng đường trống nên mạnh ai nấy chạy, thình lình đụng nhau một cái mạnh, may người không sao, duy có xe hư hao một ít.— Huê.

Ăn trộm dùng sào

Ông M... ở đường Thévenet, môn bài số 19, hôm 26 septembre, lúc 8 giờ tối, ông mở cửa sổ phòng ăn, trong phòng có móc hai cái áo, mà quân-ăn-trộm nào không biết dám cả gan đứng ngoài lấy sào đưa vô khêu hai cái áo mà lấy mất. Không lẽ làm thinh, cớ cho bót biết.

Đủ thứ giấy

Thầy Ng.-văn-Mến, đội sở Thương-chánh, nhà ở đường Kranz, cớ bót rằng không biết giấy tờ thầy để trong lưng mà sao bay đi đâu mất hết: một cái giấy thuế thận Saigon năm 1919 — số mấy? — Không biết.— Một cái giấy cầm đồ — số mấy? — Bất ý không coi.— Ngày nào? — Không nhớ, mà nhớ cầm một cái áo lụa đen 1$00, một cái giấy giặt đồ và giấy tờ khác nữa.

Chìm ghe

Ng.-văn-Tươi, 29 tuổi, thợ cưa của ông C... là người bán cây tại Phú-mỹ (Giadịnh), bữa 27 septembre, hồi 3 giờ rưỡi chiều, chở một ghe ván bản của chủ, chèo lợ thờ dưới sông Saigon, tới ngang lối sở-mộc, không biết làm sao thình lình ghe chìm. Bỏ chủ nở chở đây, quê hay sao? — Mầy là biết lội, nếu không cũng uống nước một bữa no bụng mà chơi. Chừng tới sở tới bờ coi lại giấy thân đâu mất.

Ăn trộm to

Khách Quảng-đông tên Tất-Huân, bán đồ tạp vật, ở đường Ohier số 32, mới bị ăn trộm nào không biết, leo tường cạy cửa vào nhà làm bao lấy hết 110$00 [illegible] quần áo và đồ [illegible]

Súng của ai?

Thầy Lê-phước-Cân, ở đường Duranton có xí được ngoài đám đất trống gần nhà thầy, một cây súng một lòng hiệu « Simplex ». Thầy đem giao cho bót Giồng-nước. Súng của ai mà bỏ bậy vậy?

Ai xí được, mau mau đem lại lãnh thưởng

Hôm chúa nhựt rồi, lối 5, 6 giờ, bà đầm W... ở đường Paul Blancby, số 98,

vô sở thú chơi. Bà đi lẩn quẩn gần chuồng cọp, không biết làm sao rớt mất hết một xâu treo hai cái móng cọp có bịt vàng, chệc mới làm.— Ai xí được đem lại nhà bà, bà sẽ thưởng.

Ăn cướp

Tỉnh Biênhòa, tổng Chánh-mỹ-Hạ, làng Mỹ-Lộc, có ông Cả Thủ là người giàu có, đêm 22 Septembre bị một đám ăn cướp phá cửa vào nhà bắt ông cả lấy mất thong cứa ông trấy cổ mà hỏi bạc để đâu. Ông không chịu chỉ, còn con ông thì lấy dao chuôi quyết chém ăn cướp, song bọn nó đông cự không lại nên bị một đứa đánh nhằm hông xẻ một đường, một đứa nữa liện nói vôi trúng lỗ đâu sau ót. Khi làng xóm đến tiếp cứu thì bọn ăn cướp đã bườm mất.

Tài gia khai mất 100$00 và ít cái quần ít cái áo, lại khai biết mặt bốn năm tên. Làng bắt mấy tên ấy đều là đàn nhỏ từ 18 tới 20 tuổi.

Người người đều nói tại ông cả nầy thủ lợi quá lẽ nên mới bị ăn cướp như vậy. Nhơn dân đói khát, chạy tiền vay bạc mướn đến mà mua lúa của ông, ban đầu ông đành bán 1$90 một giạ, sau thấy nhiều người đến mua, ông không bán nữa, đòi tới 2$00.

Ông cả ôi! ông là người giàu có, lại làm hương cả trong làng, là cha mẹ dân, thấy dân đói khó sao không động lòng thương, lại quyết nhơn dịp nầy mà thâu lợi cho đầy túi?

Nghe nói trong làng ấy và làng Tân-tịch giáp ranh cũng còn nhiều ông dư hột thóc nhiều mà không biết mấy ông nầy có như ông cả vậy chăng. Xin mấy ông, vì mình là hương chức lớn, ở trên đầu cổ dân, lại dư ăn dư để, hãy mở lượng hải hà cho dân khỏi nhờ hồng phúc. Chẳng luận cho chác làm chi, miễn giá mấy bán giá mấy cho nó thì dử.

Một đêm hai đám ăn cướp

Đêm 23 Septembre 1919, lúc 10 giờ rưỡi, trong làng Bình-trị-Đông, tỉnh Cholon, nghe là ăn cướp và nghe tiếng súng, hương chức đêm dân đến tiếp thì ăn cướp đã đi mất hết, Hỏi tài gia là khách Quản-đông tên Vương-Ngưu khai mất hàng hóa, vải bố, áo-quần, đồ nữ trang và bạc hiện cả thảy trên ba trăm rưỡi đồng, lại nói ăn cướp đi theo đường trông xe lửa mà về hướng Vinh-Loc (Giadinh).

Cũng một đêm ấy lúc 2 giờ khuya lại nghe là ăn cướp và súng nổ nữa. Làng dân đồng chạy tiếp, đi dọc đường bị đạp miếng ve chai của ăn cướp rãi cùng đường. Khi đến nơi mới biết ăn cướp đánh nhà khách quản đông Vương Cương, cũng bán hàng xén. Ăn cướp cũng theo đường trông xe lửa mà chạy ngay về hướng Vinh-Lộc. Hương chức rược theo mà đến ranh làng VinhLoc thuộc tỉnh Giadinh, không phải địa phận mình nên phải trở lại.

Tài gia khai mất hàng hóa, vải bố, áo quần, đồ nữ trang và bạc hiện, tính hết thảy là 355$50.

Ăn trộm con

Thằng bé tên Mạnh, làm cu-li nhà-máy «Ban-Tech-Guan» ở sau chợ Bình-đông, mới 15 tuổi, mà đã tập ngôi rường. Bữa 27 septembre lén cắp của Ng-thị-Giàu, 18 tuổi, ở đường Tháp-mười, ba khúc vải đen giá 0$90. Rủi bị chúng bắt được giải tòa

Bộ thằng nầy muốn đi ông Yệm.

Thằng nầy trộng hơn

Còn thằng Ngữ, 19 tuổi lại ăn cắp một cái lồng đèn với hai bộ áo quần đáng 4$50 của Lưu-văn-Hồ, 38 tuổi, số giấy 282, hộ 7, lãnh xe-kéo số 435-C, nhà ở đường Tháp-mười.

Đòi tiền mãi lộ

Khách Triều-châu tên Trịnh-Kiệt, 41 tuổi, giấy thông-hành số 92336, nghề cu-li, ở đường Phú-giáo, lại bót cớ rằng bữa 28 septembre, lúc 7 giờ sáng, nó đi miệt Vang-tai, gặp ba tên chệc lạ mặt đón đường biểu nạp tiền mãi lộ là 1$00. Nó không chịu nạp nên ba tên kia đánh nó rồi chạy mất.

Biết mặt, quên tên

Lâm-văn-Viên, 39 tuổi, bộ làng Tân-thạnh-Tây(G.Đ.) số giấy 113, quạt trà-huê ở đường Testard số 37, mới bị ăn trộm vào quán lấy hết 15$00 và 10 gói thuốc điếu hiệu «Con-ngựa» giá 1$00. Tài gia khai thấy mặt tên ăn trộm thì biết mà không nhớ tên chi. Tội nghiệp quá! Quạt trà-huê lượm từ đồng su, biết bao lâu lời cho đủ đập vào đó?

Hỏa hoạn

Bữa 28 septembre, lối 3 giờ rưỡi khuya, tại đường mé sông Mỹtho, số 203, tiệm của khách Phước-kiện tên Thái-Đông, 54 tuổi, bị lửa cháy thiêu hết. Tính hao hơn 5.000$00, mà có bảo kê. Sở tuần-thành còn đương tra xét cho biết vì sao mà lửa cháy.

THƠ TÍN VÃNG LAI

(Petites correspondances)

Tân-an le 27 Septembre 1919.

A Monsieur le Rédacteur de Lục-tỉnh tân-văn à Saigon.

Kính thăm ông cho được miên trường và nội Quí Báo cho được Tân phát. Xin ông mở lượng hải hà mà đem giùm vô trong Quí Báo rất đội ơn ông muôn kiếp, kẻo trong mấy Tổng khác yêm liềm, không có tuyệt thương cùng bọn khách-trú.

Thiệt đáng bực làm quan !!!

Tại hạt Tânan có 10 Tổng mà có một Tổng An-ninh-Thượng là nơi thầy Cai Hồ-tấn-Hồ đương chức huyện (honoraire) (tại chợ tục danh là Thủ-thừa) là nơi làng Vĩnh-phong.

«Khá khen cho bà chủ phố nầy tuy là đờn bà mà cũng có lòng cùng đồng bào ta; Ông bèn kêu hùn thêm mà lo lập thêm nữa, như là trại cưa tại chợ Thủ-thừa; và có lập hàng, (Banquier) như ai ít vốn; vô hồi bạc mà buôn bán; việc khác, như là mì, chào vịt, hủ tiếu, bông cỏ v. v.

Đến ngày mùng 8 nầy sẽ khai trương mà ra thêm 28 cái tiệm Annam nữa; thiệt là vui quá như tiệm nào trừ gạo thì gạo không, như trừ mắm thì mắm không, như trừ cái thì cái không v. v: nhiều tiệm quá kể không xiết.

Như ông Cai Hồ đại nhơn đây ít sự kiệp, vì muốn mau sự Tân-tiến [illegible] thể của chủng tộc ta; như xướng lập ra trên đây thì đêm ngày lo cực nhọc quá; mà ông cũng lo cho Tân phát hoài hoài.

Vừa dứt tiếng thì mấy ông cựu phó đều ký tên mà chịu hùn đủ nhơn là ông Nguyễn-ngọc-Nữ hội-đồng, [illegible] Phạm-văn-Kiên hương-cả, ông chủ Phạm-văn-Dưng vân vân. Nhiều ông cựu phó và Hương-chức đông quá kể đà không xiết, xin mấy ông miễn chấp, một hùn là mười đồng; tổng cộng là một ngàn đồng. Mỗi mấy ông đều chia ra người bán việc nầy, ông thì giành bán thứ khác, vui quá sức. Mãn tiệc rượu (Champagnes) thì các ông đều xin từ giả mà về rồi việc là 11 giờ tối. Pháo đốt vang rền, sự vui kể đà không xiết.

Sáng ngày ra có hai thớt thịt của Annam, và có một quán càphe cũng của Annam, đều có treo cờ của Đại-pháp màu tam sắc phất phơ chói rạng; pháo đốt vang rân. Annam xúm lại mua bán đà không kịp. Còn bà chủ phố cũng có lòng bèn tăng giá phố lên bội phần; nên bọn kiều-cư đà đóng cửa bộn rồi.

Ở tại chợ Thủ-thừa đây thì là bọn kiều-cư nó ở cũng có vài mươi.

Từ ngày mà ông xem mấy Báo Quốc-âm mà thấy mấy ông chủ Bút kêu đồng-bào ta tỉnh giấc mà chen vào cuộc Thương-mãi. Thì ông bèn xuất ra một số bạc mà làm một tiệc «Champagnes» mà mời mấy ông Cựu-phó; và nội một tổng rất vui vầy: Đúng 6 giờ chiều là ngày nhập tiệc tại nơi chợ Thủ-thừa; dọn dẹp rất trang hoàng chưng dọn hực hỡ, đèn đuốc sáng lòa; cờ Đại-pháp treo cùng pháo đốt vang vầy, nhạc Annam vừa dứt tiếng thì ông Cai Tổng Hồ đại nhơn đứng dậy mà trần thuyết một bài rất tao nhã cho các ông các bà đều nghe. Đọc vừa dứt tiếng thì (vỗ tay) pháo đốt vang rân; vừa dứt tiếng pháo thì ông Hội-đồng Nguyễn-Ngọc đại Nhơn cũng trần thuyết lại một bài rất nên hữu ích.

Hai bài dài lâm chép lại không kiệp xin chớ chấp.

Vậy cúi xin ông ân hành vào quí báo cho rõ mặt một ông Cai-tổng hay lo đều công ích cho đoàn em cháu.

Còn như mấy ông kia sự làm ra mệt nhọc mà không thành tựu chăng..... .. có khó chi đâu, một cây làm chẳng nên non, nhiều cây dụm lại hóa ra hòn núi cao. Tỉ như mấy chợ nơi đồng; như chợ Kỳ-son là làng Bình-quới; thì có Thầy phó Ng.-đại-Nhơn; (chợ nầy cũng như Thủ-thừa mà nói làm không được tại sao vậy.....) chợ Thuận-lễ, chợ Tham-nhiên, chợ Cai-tài; sao mà không thấy đều chi cả; giám chắc rằng các ông cựu phó, chắc là quên lời của (Lý thiên) kêu ta là đoàn âu-trì sao! a mấy ông; mấy ông để yên như bàn thạch.

Xin mấy ông tỉnh giấc giùm; vì chuông Đoàn-thể treo nơi sáu Châu; mấy ông làm thinh hoài; ngày sau ăn năn lại mà tiếc lắm! Xin mấy ông lưu ý. Coi theo gương trên đây là cũng nơi đồng hai; nơi chợ ở đồng cũng như chợ của các ông; sao của người ta tân phát, còn của mình còn ynguy, vậy xin các ông ráng nông nả giùm cho đồng-bào, cho chủng-tộc, và cho em trẻ nó bắt chước ngày sau cho mau tấn bộ, kẻo để cho một tên chệc Lý thiên nó mắng ta là (nam-mang-tử). Ở mấy ông xin lưu ý.

Chúc cho hội.

Thương-mãi nơi Thủ-thừa cho thạnh vượng!

Hương chức nơi làng Vĩnh-phong tấn phát!!

Chúc cho ông Cai-tổng tấn tước miên trường!!

Nay kính

HỒ-HOÀI CANG

Propriétaire

Village Ninh-thạnh à Tânan.

Chợlớn, le 30 septembre 1919.

Cher Monsieur Mộng-Vô Lưu,

Kính lời thăm ông cho đặng mọi sự lành, sau nầy xin ông mở lòng rộng rãi ân hành dùm bài sau đây cho khán quan tường lãm.

Nghe nói tiệm café Union Cholonnaise tại Chợlớn thân hành tới bàn luận cùng hội thương cuộc Annam Chợlớn mà xin chuẩn ra 100$00, đặng cho những người Annam đi buôn gánh đã bị sở tuần thành phạt mỗi người 0$80.

Vậy từ đây tôi cho những người Annam nào đi buôn gánh bay, mì, hoặc cu-tiêu vân vân.

Có bị phạt xin đến trình giấy tại tiệm café Union Cholonnaise xin tiền mà đi đóng tiền phạt.

Sau đây tôi cả khen hội thương-cuộc và tiệm café Union có lòng sốt sắn biết thương những người Annam nghèo đi ra buôn gánh bán bưng.

P. L. NHƠN, Chợlớn.

Tam-binh, le 30 septembre 1919.

Tôi rất thậm mừng mà cho ông chủ-bút hay một việc đáng khen xin ông sẵn lòng ân-hành vào các nhựt-báo cho người Annam thấy gương tốt mà bắt chước trong lác tranh thương cùng bọn khách-trú.

Tại Chợ-mới Tam-bình (Vinhlong) hôm ngày 27/9/19 có thầy Cai-tổng Bình-thới, khi mãn cuộc lất thăm lính rồi thì đi vô tiệm khách-trú là bọn chệt mướn phố của thầy mà nói rằng, kể từ rày sắp tới Tết Annam bọn bây phải-lo mà dọn đi chỗ khác hoặc là thôi ý chớ phố của tao không cho bây mướn nữa, đâu rẻ mấc tao không màng, ấy vậy từ ngày nay bay sẽ lo mà đi, phố của tao để cho người Annam mướn mà thôi.

Mấy lời nói đó đáng khen vô cùng. Chuyện nầy chắc là bọn khách-trú Chợ-mới sẽ bước về Tàu vì 4, 5 căn phố lớn đều của thầy Cai Bình-thới nếu thầy biết thương Annam lấy lại thì chúng nó sẽ bước về tàu chẳng sai.

Xin ông sẵn lòng mà ân hành khen ngợi dùm thầy Cai-tổng Bình-thới rất hảo tâm cùng Annam.

Nay kính,

LƯU-VĨNH-HỸ.

Cựu xã-trưởng làng Tương-lộc,

Chợ-mới Tam-bình.

HƯỚNG TRUYỀN

(Echos)

Học nhạc Tây

Kể từ 8 Septembre, trừ thứ năm và chủ nhựt, còn ngày nào cũng có dạy học nhạc Tây ở nhà Tân-thư-viện tại trường Quốc-tử-giám: Ban ngày học từ 8 giờ đến 10 giờ; 2 giờ rưỡi đến 4 giờ rưỡi. Ban đêm thời chỉ có tối thứ hai thứ tư và thứ sáu, từ 8 giờ rưỡi đến 9 giờ rưỡi. Thầy dạy là M. Traineau, đội nhạc binh ngày trước (Fanfare Militaire). Học trò gần 40 người, phần nhiều là các thầy thông, ký. Lại có ba cô con gái nhà danh thế cũng có xin vào học. Ba cô nầy, vốn con nhà phong-lưu tài-tử, đã từng quán thông hết thảy nhạc khí ta; lại còn tính nghề nhạc Tàu nữa. Nay lại học thêm nhạc Tây. Tưởng trong bọn nữ-lưu Trung-kỳ nầy mà được có người như thế thời cũng đủ không thẹn vậy ôi.

Xin lưu ý

Tôi hằng thật bảy giờ có nhiều thuốc «Nam-Hồng-Tế» giả, bán tại Sàigòn và đều trong Lục-châu, tôi lo cho quí ông, quí bà dùng lầm thuốc giả mạo ấy, chẳng những không hiệu nghiệm mà còn hại ai vì nữa. Vậy [illegible] tôn dùng thuốc thật, xin [illegible] là dời gót ngọc đến nhà tôi mà mua, tôi sẵn lòng tiếp rước và ân cần lo cho vui lòng quí ông, quí bà luôn.

Nếu mua nơi khác thì tôi chẳng nhận là thuốc của tôi, vì trong cõi Đông-Dương nầy có một mình tôi có thuốc «Nam-Hồng-Tế» mà thôi.

Đốn-kính.

Madame HIỀN, chez M. J. THANH
École des Mécaniciens.
SAIGON

Phát chẩn

Năm nay cơ trời không được thuận, ở Trung-kỳ các tỉnh mùa màng đều thua kém mấy năm trước, nhưng mà tỉnh Bình-định lại là mất mùa nặng hơn cả, vì thế cho nên Nhà-nước có trích một số tiền gởi mua 50 tấn gạo tại Nam-kỳ để giao cho quan tỉnh Bình-định phát chẩn cho dân.

Nghe đâu, Hoàng-đế ta cũng có sắc hạ trích một số tiền rất nhiều của ngự khố để thi ân mưa móc cho dân tỉnh ấy.

Cải lương việc học

Nghe đâu có nghị-định lập trường sơ học chữ Pháp ở các Phủ, Huyện hay là các chốn Hương, Thôn.

Các trường Huấn và trường Giáo sắp bãi.

Học chánh càng ngày càng mở rộng, sự tấn hóa đã lan khắp nơi ngõ hẹp hang cùng, xin ai có con em, gắng mà cho nó đeo đuổi theo đường học vấn, tạo thành nhơn cách và khỏi phụ lòng Nhà-nước nhiệt-thành khai-hóa cho dân ta.

Mới thêm lớp học

Trường Pháp-Việt ở bổn-tỉnh chỉ có lớp dự bị và lớp sơ học mà thôi, nay mới mở thêm một lớp tiểu học nữa, để cho học-trò học cho tiện.

Sự mở mang ấy cũng một cái hạnh phước cho bọn thiếu niên đó, phải gắng mà học hành để hưởng cái vinh hạnh tương lai dìu dắt nhau lên đường tấn bộ.

Tân học cải lương

Nghe đã có chỉ dụ ban hành nói về việc cải lương Tân học.— Sự giáo dục ở Trung-kỳ sẽ giao quyền cho sở Học chánh Đông-dương sắp đặt, chỉ để nội một trường Quốc-tử-giám, thuộc về quyền Nam-triều ta chỉnh lý mà thôi.— Cách hoán cải kể lược ra như sau đây:

Trường Hậu-bổ sẽ đổi ra một lớp Chánh-trị, thể thức cũng y như lớp cao đẳng Pháp-chánh ở Hànội.

Các trường học trong hương thôn và huấn, giáo ở các phủ huyện, sẽ đổi ra làm Trung-học, Tiểu-học, Sơ-học hoặc Ấu-học; thể thức đại khái phỏng theo các trường Pháp-việt xưa nay.

Các giáo viên sẽ dùng những quan huấn-đạo, giáo thọ tân ban, và các thầy trợ đã có văn bằng trung học (Brevet complémentaire) ở trường Quốc-học bổ ra.

Các quan huấn, giáo cựu ban, sẽ tùy tài cải bổ sang chánh chức hoặc hồi hưu.

Nắng lâu đặng trở mưa dào

Năm nay trời đại hạn, mùa màng khô héo, cây cỏ không có sắc tươi, gạo càng ngày càng kém, đói cơm đã đành, lại không có vật mộc mà dùng cho qua ngày tháng, tình cảnh hết sức thảm hại.

May đâu, hai đêm nay mưa lớn, lúa, khoai tươi tốt, nhà nông lấy làm vui mừng hớn hở.

Quí hóa thay, hình như trời mưa vàng mưa bạc xuống cho dân bổn xứ.

Nhờ mưa ấy mà khí hậu mát mẻ, ba lợi nở nang, tuy chưa được hưởng gấp thái-bình, mà sau chắc được cái cảnh-tượng phong nẫm.

Học tập nữ công

Nghe đã có nghị định của quan Khâm-sứ chuẩn cho bốn nữ học ở Phan-Thiết được lãnh học-bổng để theo tập nghề nữ công tại trường mỹ-nghệ ở Saigon.

Có lẽ từ rày về sau các cô nữ học ở các tỉnh cũng sẽ lần lượt đều được hân hạnh mà hưởng cái ơn đặc biệt ấy.

Các cô khá nên chăm chỉ học hành cho chóng nên công hiệu, ngõ hầu mong trước nữa chẳng phụ tấm lòng nhân hiền bác ái, và nhiệt thành khai hóa của quan Khâm-sứ ta; sau nữa là rộng mở đường kim chỉ thêu thùa cho chị em chúng bạn trong bổn hạt, để chực ra đua tài sánh nghệ cùng người; được như vậy mới đáng công học tập, mới đáng tiền Nhà-nước giáo dục cho mình.

Casino de Saigon

Nhà hát bóng Casino Saigon là một nhà hát bóng đúng bựt nhứt hơn hết trong cõi Nam-kỳ nầy vì những hình hát đều là làm tại nhà Pathé frères là nhà có danh tiếng hơn hết bên Pháp-quốc về hình rọi. Hãy đến coi.

Tuần nầy có hát tuồn. Thị-minh.

Tin Đông-dương

Nỡ đem đày đọa thân voi

Voi quí tại cặp ngà, mà voi cũng nhờ có cặp ngà làm vật bộ thân. Ai thấy cặp ngà voi dài, nhọn, trắng cũng có ý tôn quí trọng nể; ấy là một cái ảnh hưởng việc chinh-chiến di tích của nước ta ngày xưa. Vậy mà mấy chú nài lại hay huyễn-hoặc phô trương rằng ngà-sanh hay trị được bệnh tà mà quỉ quái như là các bệnh huyết khí suy nhược đau khi mỏi khi tinh, thì cho là bệnh tà, phải cạo ngà voi mà uống. Cho nên mấy chú nài được lệ có tiền, (vì mỗi khi cạo bán được 5, 6 quan). Làm cho cặp ngà phải hao khuyết trông chẳng ra hình dạng chi cả, làm xấu mất một vật quí báo của Nhà-nước. Mấy chú nài lạy còn làm nhiều cách bỉ tiện nữa: là bắt voi lạy. Bất kỳ những hạng người nào miễn bỏ ra một đôi các, 8, 9 xu, thì chú nài hành hạ voi vừa lượm tiền vừa lại, vừa ngúc.

Tưởng voi về đời nay là một vật vô dụng, vì cái thời đại dùng voi đã qua rồi. Nhưng triều đình ta vẫn giữ lệ cũ mà nuôi voi, tưởng đó là một cái quốc-tụy để giữ lấy một việc vô công danh dẹp ít g lấy đời xưa. Voi cũng đã từng lập được công lớn, trong khi ra trận. Vả lại cái lạy là nghi-thể đế-đô, là một lễ rất trọng, huống chi voi bởi sở dĩ biết lạy, là chỉ dùng lạy bái-mạng vua trong khi voi được phong sắc mà thôi, ngoài ra thì voi không lạy ai nữa. Thế mà chú nài chỉ vì tham có mấy đồng xu, mà các bạc của những bọn ấy mà dám làm nhục cả quốc-thể. Tưởng các quan đại quan thông, nên nghĩ đến những chú nầy để họa có duy trì cái thể thông tại cho nước nhà.

Còn đến như cách bảo dưỡng, cũng nên chăm nom thế nào cho voi được béo tốt mạnh khỏe, kẻo sợ nữa để cho cái thân thể vì đại hùng tráng kia đến nỗ ngã gió xiêu mưa, thì còn ngó làm sao cho được!

Bởi một con heo

Sáng hôm, kia ở đường Paul Bert, trong một phố Chàvà lớn nhỏ đang đọc kinh mai. Vừa khi ấy ở trước phố có hai tên cu-li gánh một con heo đến đi ngang đó thời con heo kêu ét ét vang dậy.

Mấy ông đến nghe tiếng heo ét đều tuôn ra dằng gánh xuống để heo nằm xuống đất, nhưng hai tên cu-ti không cho, kéo lôi lại, tranh nhau một con heo hai bên dùng-dằng mãi sau thành ra cuộc đầu vỡ.

Vừa khi ấy lính cảnh sát nghe ồn đến bắt cả lên « Bót » để phân xử, chưa biết ai được ai thua.

Những người ở quanh đó không hiểu là người Chà tại làm sao đó mà trọng heo lắm, cho nên lại tưởng là các chú đến cướp heo của ta giữa ban ngày, mà đồn lắm.

Say rượu làm càn

Sáu giờ rưỡi chiều hôm 11 Septembre; tại Gia-Hội, có một chú lái ghe bầu đến uống rượu ở quán đó. Nó biết uống hết bao nhiêu mà say lừ đừ, đi đứng quàng xiên, lại có ba tên trai-bạn đi theo dắt dìu từ cầu Gia-Hội đi đến chợ Định. Chú lái ghe ở trấn-trường, bạ quán, phô nào có đàn bà con gái thời chụi vào; thầy người ta chạy trốn vì ghê gớm người cuồng, lại càng làm loạn. Gặp đàn ông, thời lại sàn-si gây lộn rồi tự tiện mà đánh người ta. Nó có đánh một người bằng một cái chai, hay là cái hủ gì đó mà choặc đâu chảy máu láng lai. Thế mà ai thấy nó hành hung cũng tránh xa cả. Còn nó thời cứ nghênh ngang đi lung lăng giữa đường như voi sở tàu vậy. Một bọn cu-li xe thấy như thế mới a vô bắt lấy nó, nó tuôn chạy xuống bờ sông rồi nhảy xuống nước lặn trốn mấy, còn để mấy đứa trai bạn lại đó bị mấy tên Cu-li và lính Cảnh-sát tiếp đến bắt được cả; liền đem vào bốt giam và xét tra tên say rượu nọ mà trị.

Ở đó thường thường có lính cảnh sát, mà hôm ấy không rõ cớ gì lại để nó hành hung trót giờ lâu mới bắt được.

Tụi lái ghe thường tưởng mình ở trên mặt nước đi lại không định nơi nào, không ai để tìm kiếm được; cho nên thường hay làm càn như thế. Chẳng phải là vì say mà làm càn; cho đến sự buôn bán đổi chác cũng thường dùng thức càn dở ấy. Tưởng nên phạt cho xứng tội để «dĩ-giới kỳ-dư».

Bị chó cắn trọng thương

Tối hôm 3 Septembre, ở trước cửa Thượng tứ, có nhà kia nhân sai một đứa con nít 5, 6 tuổi đem mấy đác bạc qua nhà láng-riềng trả nợ. Chàng may thằng nhỏ mới đi đến thềm vấp phải con chó nằm đó rồi ngã chồm lên trên lưng con chó, «chẹt chưn hà miệng» chó tấp một cái vào cổ-chưn, thời thằng bé ngã lăng ra rồi con chó ngậm luôn mà nhấn nhấn nhai mải cho đến nỗi nát thịt be bét ra giơ ông xương trắng phếch, người cha nghe la chạy đến đánh chó, cứu con, thời đã thấy tình cảnh đứt ruột héo gan! Liền đem con đi nhà thương trị bệnh. Còn con chó đến hôm sau đem cho thầy thú y xét, thời nghe đâu nó không phải dại. Tưởng vì thằng bé đạp nhằm nó thời nó cắn, rồi lại vì ngã chồm trên lưng nó, thời nó tưởng đánh nó nên nó cắn luôn.

Sai con nít đi làm việc gì thật là một sự rất khôn khó. Nên cần thận xin chớ khinh thường.

Khói đèn hại con mắt

Chiều hôm nọ có một người tác chừng 25 tuổi, hai mí mắt ghèn chảy lòa lẹn, mà tròng mắt thời đỏ tươi như son, đi có đứa dắt. Hỏi ra chỉ vì anh ta làm tổ ý may, thường ham may thức khuya, ngồi gần đèn dầu hỏa, rồi khói đèn xông mắt, lâu ngày mới hóa ra bệnh mù. Thật nên sợ khói đèn cho lắm.

Té cây

Chiều 16 Septembre, một mụ đàn bà độ 35 tuổi, trèo lên cây bàng dựa đường quai Courbet hái lá, sẩy tay té xuống đất, nằm bất tỉnh nhơn sự.

Lúc ấy vừa có ông quan thầy thuốc đi ngang qua, liền kêu tên lính cảnh sát, thuê xe chở mụ ấy tới nhà thương điều trị.

Nhờ lương phương của quan thầy, không hề gì đến tánh mạng.

Cháy

Nhà kia ở làng Thạc-giáng, khi năm giờ rưỡi bữa 16 Septembre phát hỏa, cháy hết mười cái tranh, may có người ta chạy đến cứu được.

Chủ nhà nầy làm xác đồng, thường hay cúng và dàng bông cho các vị thần thánh.

Mấy đứa con bắt chước, nhơn bữa ấy cha nó đi khỏi, lấy hương thắp đó, nhảy múa trước bàn thờ mà chơi. Hay đâu văng tàn lửa trong phên, nổi lên cháy ở trong nhà cháy ra, khói lần nghi ngút, may có người quen với chủ nhà ấy, đi ngang qua đó, thấy lửa cháy, nổi la làng huyên thiên, người ta chạy đến, hết lòng cứu độ, lại may nhờ trời mới mưa, tranh còn ướt, nên cứu được ngay.

Trời chẳng dung gian

Bữa nọ, một người lớn mặc tử tế, áo lụa đen, dù cánh giơi, đi vô nhà người lính. Lúc ấy người chủ nhà còn đương ở trong trại, mụ vợ đi chợ, chỉ có 2 đứa con nhỏ ở nhà, tên kia cho mỗi đứa một đồng xu, biểu đi kêu mẹ nó về mau mau có chuyện.

Lạ chi con nít thấy xu thì ham, lật đật chạy đi.

Anh ta ở nhà lục soạn áo quần và đồ vật dụng trong nhà, tính bề bạch đoạt.

Chẳng may, người ở lân cận đi qua nhà ấy có việc chi không biết, thấy nhà đi khỏi, chỉ có một người lạ mặt, đương xếp áo quần, người kia lấy làm lạ, liền hỏi chủ ở đâu, tới đây ở việc chi, mà sửa soạn áo quần? Đứa gian đáp rằng: Tôi là anh có ở nhà đây, mượn tôi sếp ít cặp đồ đem đưa cho thợ giặt.

Người láng diềng biết là đứa gian, giữ lấy người ấy lại. Một chắp lâu, 2 đứa con nhà ấy về, hỏi nó có biết người nầy là ai không? thì nó nói không biết.

Liền sai người chạy thẳng vô trại lính, kêu chủ nhà về, đánh cho chú một trận xứng đáng, rồi giải nạp sở cảnh sát.

Nghe đâu quan trên đã nghị án sáu tháng tù, bắt làm khổ sai.

May cho nhà chủ, nếu không có người lân cận thì còn chi là đồ vật dụng, xui ai đừng nên để một mình con dại ở nhà, làm điều thiệt hại.

Sổ mang biết đâu

Chàng kia quán lính Thạc-thiên, vô ở trong nầy đã lâu, làm nghề coi sổ, thường tới các nơi hay tin dụng dị đoan, đoán số người nầy giàu, người kia nghèo, hàm nào bị vận hạn, vận...vận...

Một bữa chàng đi ngang qua trường nữ-học, gặp lúc giờ nghỉ, các cô ra chơi, nghe chàng rao: có ai coi sổ không?

Các cô học-trò, biệt chàng làm nghề vu hoặc, liền biểu một cô giả đò chùm chiếu nằm trên trong trường, rồi kêu [illegible] có bụng mừng. [illegible] cô bỏ ít tiền ra làm quà.

Cũng y lời thầy, bỏ ra đâu được 2, 3 tiền chi đó, thầy chê ít, biểu đi kiếm thêm, các cô trái ý làm bộ vâng lời đi đóng hết các cửa lại, rồi la lên rằng: Có ông Cò đến, có ông Cò đến! Thầy nghe tiếng ông Cò thì có ý sợ hãi, lật đật bước ra, cửa đóng cả, lúng túng không đường đi. Còn các cô, kẻ thì xô, người thì đá, đít, xì mạ chàng rất tệ, rồi mới mở cửa cho chàng ra.

Như chim sổ lồng. mừng chạy không ngó sau xem trước, vấp một cái té sấp mặt xuống đất, trầy cái sống mũi.

Xem thầy ai cũng nực cười.

Đương buổi văn-minh bán khai, thay cũ đổi mới, thế mà còn nhiều người tin chước huyền hoặc nên mới có những hạng hù nho, đi làm nghề vô giá. kiếm ăn cho qua ngày tháng, ghét thay.

Mưa

Hôm 11 septembre, trời vầy vũ, gió thổi mây bay, nhơn dân ai cũng khát vọng hạt mưa trời đặng cứu mùa màng ba lợi.

Đến 10 giờ tối mây kéo mù mịt, rồi mưa một trận thiệt to đến 4 giờ rưỡi mới tạnh.

Nhờ trận mưa ấy, cỏ cây xanh tốt, người cũng đều có sắc bán hoan, khí hậu được mát mẻ. Quí hóa thay.

Nguyễn-thới-Mạnh

Trại cưa và các thứ ghe tại chợ Lái-thiêu đường Abattoir, xin Quới ông muốn đặt thì gởi thơ thương nghị hay là đến tại trại tôi, thì tôi sẵn lòng tiếp rước. Giá rẻ.

NGUYỄN-THỚI-MẠNH,
cần ký.

Phnom-Penh Bazar

TRƯỜNG-XUÂN

Bán sỉ	*Bán lẻ*
Giấy viết thơ có gạch hàng 0m22×0,13 mỗi xấp 100 tờ đôi — 12 xấp.	5$00
Bâu trắng để lót cổ áo dài (Annam)— 12 cái	1 70
Đồng-hồ, tàu lặng, kiểu để hình có khuôn, chưng đèn ; xe hơi, xe nựa nhiều thứ ; mỗi hộp 12 cái khác nhau (đồ trẻ chơi)	0 90
Cartes postales giặc Âu-châu, hình xứ Cao-mên :	
Một trăm .	2 50
Một ngàn .	18 00
Khăn bàn lông dệt bông hoa hòa, 1m45—0m67×12 cái . .	9 90
Hình búp bê (poupée)—12 cái	2 50

Gởi contre remboursement. Ai mua từ 10$00 trở lên phải gởi trước đặt cọc 1$00, ngoại trừ mỗi hàng cũ.

Le Directeur-Gérant,
LÝ-HỮU-DƯ.

25-26 Quai Piquet Phnom-Penh.

HÃNG ANNAM

LỜI RAO KÊU HÙN THÊM VỐN

« LIÊN-THÀNH »

Stê anonyme de commerce de produits indochinois
Fondée 1906—Transformée 1917
Au capital de 93.200 piastres entièrement libérées
SIÈGE SOCIAL A CHOLON

N° 1, 2, 3 quai Testard N° 1, 2, 3

Succursales :	Fabrique de Nuoc-Nam :
L. T. à Phanthiêt	à Phanthiêt (Hưngloong)
L. T. à Faifoo	à Phú-hài
L. T. à Mui-né	à Nói-né (Khánh-hòa)
Magasin à Khanhhoi 2 Saigon	à Phan-ri
Tissoraderie-magasserie à Nói-né	à Khánh-hội

Kính thưa quí ngài hay rằng:

Bổn công-ty đã định thêm vốn lên đến hai trăm ngàn đồng bạc (200.000 $) vậy có lập thêm 2136 phần hùn nữa, mỗi phần là 50 $ 00 đóng tất một lần, ai chịu hùn thì xin gởi thơ chịu hùn và đóng bạc tại bổn công-ty. Chúng tôi xin nói rúc những đều yếu ước trong chương-trình (status) :

1°.— Chủ ý buôn bán những hàng thổ sản trong Đông-dương, cũng là thay mặt mà bán thế cho các nhà buôn khác và xuất cảng các hóa hạng.

2°.— Kỳ hạn 20 năm thì giải tán mà đại hội (assemblée générale) được quyết nghị triển hạn.

3°.— Quyền lợi chừ hùn ; ai hùn một hùn (50 $ 00) cũng được đi nhóm bỏ thăm nghị sự, và bỏ thăm tuyển cử các viên Quản-lý (Administrateurs) để lo cai quản công-ty, ai hùn được 20 phần hùn thì được dự cử Quản-lý.

4°.— Quyền lợi riêng: nguyên có lập ra 50 phần hùn huê hồng xướng lập (parts des fondateurs) để thưởng cho các người xướng lập công-ty.

5°.— Trong tiền lời ròng mỗi năm :

A.— Rút ra năm phần trăm (5%) làm tiền công-tích theo luật (Réserve légale).

B.— Lại rút năm phần trăm (5%) làm tiền hồng thưởng (Rénumération) cho bàn Quản-lý; khi số Quản-lý hơn sáu người thì được rút đến mười phần trăm (10%).

C.— Lại rút năm phần trăm (5%) giao cho hội-đồng quản-lý (conseil d'administration) chia thưởng cho Tổng-lý, Hiệp-lý, Tổng-tư-quí, Đông-lý và Chủ-quí.

D.— Còn (85% hoặc là 80 o/o thì chia lời cho các chủ hùn.

6.— Mỗi năm trong kỳ ba tháng đầu đều có nhóm đại hội định kỳ (assemblé générale ordinaire) còn khi có việc chi khác thường thì sẽ mời nhóm đại hội làm thời (assemblées générales extraordinaires).

7°.— Chỉ người giòng giống Việt-nam (nationalité annamite) được vô hùn. Ấy là nói lược đó thôi, các ngài phải xem chương trình mới rõ.

Chúng tôi lại xin lược về công cuộc của bổn công-ty đã làm và sẽ làm tới.

8°.— Tài sản thiệt lục nửa năm từ ngày 1er janvier đến ngày 30 juin 1919 (Bilan du 1er semestre 1919).

Tư-sản = ACTIF

Các nhà đại thọ (Les représentants)	4.678$63
Của tạm đăng (comptes provisoires).	2.913 48
Động sản (Mobilier et Matériel)	17.267 08
Đồ tiêu phí (Matières à consommer).	1.044 68
Hàng chưa đến (Marchandises en cours de route).	2.654 74
Hàng của các hiệu (Marchandises des Tiers en consignation).	580 49
Hàng tại các hiệu (Marchandises en consignation chez divers).	1.320 68
Qui (Caisse)	7.151 24
Muối (Sel marin).	5.259 10
Nợ giai (Créances douteuses).	2.750 12
Ngoại hóa (Marchandises étrangères).	6.116 94
Nước mắm (Saumures) . . .	12.845 53
Quốc trái (Emprunt national)	2.881 04
Tá hộ (Débiteurs)	2.760 71
Thế chưn tại các hiệu (Cautionnements chez divers). . .	500 00
Thổ hóa (Marchandises locales)	9.826 32
Thiết lập phí (Frais de 1er établissement).	3.848 89
Thuyền ghe (Embarcations de transport)	4.564 00
Tin (Jarres en gièse)	3.354 82
Tịnh sản (Biens immeubles).	43.603 74
Tờ mướn (Avances sur engagements coolies).	253 21
Xa hộ (Clients).	6.778 93
	142.954 38

Phụ-trái = Passif

Các hiệu để thế chưng (Cautionnement des Tiers). . .	1.000$00
Cung hộ (Fournisseurs). . . .	898 13
Công tích luật buộc (Réserves légales).	1.006 68
Công tích tạp (Réserves diverses)	5.279 88
Hồng tưởng (Rénumérations).	1.013 66
Khoản kỳ tồn (Comptes courants).	3.399 17
Lời ròng, năm 1918 còn lại (Bénéfices nets de 1918). .	5.345 58
Nợ tạm đăng (Frais à régler)	533 28
Phần hùn mới (Parts nouvellement créées).	18.250 00
Thại hộ (Créanciers)	140 00
Vốn hùn (Capital social) . . .	93.200 00
Tồn ích : số lời nửa năm, đầu năm 1919). . . . . (*Pertes et Profits* : Bénéfices nets du 1er semestre 1919.	12.877$30
	142.954 38

Các ngài xem bilan nầy thì thấy công cuộc của bổn công-ty là thạnh suy chắc óp thế nào : Số vốn năm trong nhà đã đó đạt thì nhiều, còn vốn mạt để vận dụng thì ít (capital 93.200$00 — Biens immeubles 43.603$74 + Mobilier et Matériel 17.267$08=60.870$82—32.329$18) Thiệt lấy làm khó cho sự kinh tế, nhưng trong sáu tháng còn lời được 12.877$30, nếu thêm tiền vốn được nhiều, thì chắc thấy thịnh lợi nhiều.

9° — Ngoài tiền công tích luật buộc, lại có số tiền công tích tạp (Réserves diverses) là 5.279$88, đặng để dự phòng hư hao bất trắc, ấy là một đều chắc ý cho người vô hùn nữa.

10° — Nước-mắm là một vật ăn thường ngày của người Annam ta, từ khi những người China ở Saigon, Chợlớn bày làm nước-mắm giả, lưu hành trong xứ Nam-kỳ ta, thì lấy làm thiệt hại cho những nhà làm thiệt và độc hại cho những nhà ăn dùng.

Vì vậy bổn công-ty phải nhóm các nhà nghiệp hộ ở Trung-kỳ mà tính cách trừ nước-mắm giả. Khi ấy bổn công-ty với những nhà nghiệp hộ đã lập tờ hiệp-đồng (Contrat) trong ngày 18 juillet 1917. Những tờ hiệp-đồng nầy đã chú sách (Enregistré) tại Saigon, cuối tháng Dé-

N° (97) FEUILLETON DU 3 OCTOBRE 1919.

ROMAN

OÁN HỒNG-QUÂN

Phùng-kim-Huê

(*Ngoại-Sử*)

HỒI THỨ NĂM (*tiếp theo*)

Bốn giờ sáng, vợ Nàm-Xường chực nơi cửa khám, thấy các quan tới, nàng liền bưng thúng, cầm giỏ theo vào nằng nép đợi bên cửa phòng, còn các quan thì đi ngay xuống khám. Chập lâu, trở lên phòng lục-sự, có sơn-đầm còng dẫn Nàm-Xường ; tới phòng, quan Chưởng-lý mới nói : « Tam-pháp Đại-lý hình đã phê ý án của ngươi, nay đã tới ngày, tới giờ, dẫn ngươi ra chốn Pháp-trảng đến tội. Ngươi có lời chi trối lại hay là còn ao ước đều chi nữa, nói đi, có mặt các quan làm chứng. » Nàm-Xường đáp rằng : « Tội tôi làm đã đáng, tôi chẳng thán oán nỗi chi, duy có hai đều tôi xin các quan và trạng-sư của tôi đây, nếu các quan rộng lòng, tôi dầu thác cũng yên nơi chín suối. Một là cho tôi giáp mặt với vợ con tôi một khắc đồng-hồ ; hai là sự nghiệp của tôi dầu có tịch biên, để chút đỉnh cho vợ con tôi độ nhựt. » — Quan Chưởng-lý đáp : Điều thứ nhứt thì ta cho y, duy có đều thứ hai, chưa ắt ; các quan sẽ vì ngươi, lấy hết thế mà tính với tiên-cáo, tường có khi cũng đặng ».

Quan Điển-án lập tờ vi bằng, gải đủ những lời, rồi biểu Nàm-Xường với Trạng-sư của Nàm-Xường ký tên, các quan đồng phê nhận. Trạng-sư vuốt vẻ Nam-Xường mà an ủi rằng : « Thật ta cũng hết lòng hết sức rồi cho ngươi, nhưng bởi phép nước xử nghiêm, ta khôn phang bảo chữa. Thôi ngươi hãy dằn lòng mà vâng phép nước, ta cầu nguyện cho ngươi lành tội lỗi rồi, đặng lên chốn thảnh thơi tự tại ».

Trạng-sư nói rồi, kẻ Đức-linh-mục an ủi Nàm Xường chịu trở lại hay không, đặng cho người rửa tội và cầu hôn cho kẹo trẻ. Nàm-Xường chịu ; Đức-linh-mục mới rửa tội và cầu-hôn, xong việc, quan mới kêu vợ con Nàm-Xường vào nói chuyện. Vợ Nàm-Xường vào thấy mặt chồng, áp lại ôm mà khóc hòa không thốt đặng một lời chi cả. Chập lâu, vợ Nàm-Xường mới bày rượu thịt ra ép chồng ăn uống mà lạy chồng, tội nghiệp cho Nàm-Xường, thấy vợ con bận lòng, tay bưng chén lụy chan với rượu. Có ăn uống chi đâu. Đúng một khắc đồng hồ, các quan hỏi vợ Nàm-Xường ra, cho Giám-sát ra tay vén ót. Vừa xong, sơn-đầm dẫn Nàm-Xường ra xe, chỉ Pháp-trảng thẳng tới. Các quan cũng đồng lên xe đi ; vợ Nàm-Xường cũng dắc con, kêu xe theo đó.

Ra tới Pháp-trảng, thấy súng giất lưới [illegible] dưới, sơn-đá đứng vây vòng, ngoài thì người tựu coi đứng chật như nêm, biết bao là con nít đờn bà, biết bao là Tây Nam-Chà-Chệc. Vợ con Nàm-Xường chen vào không đặng, đứng ngoài vòng mà kêu khóc ni-non, đúng năm giờ rưỡi [illegible] hạ đao hành khuyết. Nàm-Xường rụng đầu ; các quan lui ; vợ Nàm-Xường theo lạy mà xin lãnh thây chồng chôn cất. Các quan cho. Tức thì, bạn-hữu của Nàm-Xường đem vái cây vào gói thây Nàm-Xường ráp lại với đầu, rồi liệm vô hòm đem về lo tông táng.

Nhắc tới Phùng-kim-Huê, hay tới ngày chém Nàm-Xường, trong bụng đào dào, không cho ai trong nhà đi coi hết thảy. Chiều lại, Triệu-bất-Ưu được nhựt-báo, đem về đọc và cắt nghĩa cho mẹ nghe ; Phùng-kim-Huê nghe rõ lời của Nàm-Xường xin và nghe thuật cái nỗi thảm của vợ chồng Nàm-Xường ôm nhau cơn xé-nửa, thì động lòng rưng rưng nước mắt. Phùng-kim-Huê mới than cùng con rằng : « Tuy Nàm-Xường làm đều chẳng phải, khiến cho mẹ con ta xa cách mười tám năm trường thì mặc lòng, chớ xét kỹ mẹ con ta cũng còn thọ cái ơn của Nàm-Xường, chiều cô khi khó đói. Mẹ nghĩ cũng [illegible] cái cơ [illegible] nên khiến cho Nàm-Xường [illegible] mà làm ra cớ [illegible] Nàm người chẳng nên phụ ơn xưa. Ấy thì mẹ khuyên con rể hãy nghe lời, chừng tòa tuyên toán thường bồi xong, các con hãy đặt [illegible] lại một muôn, đem giữa tòa mà cho vợ con Nàm-Xường để làm vốn nuôi con k ôn lớn. Đặng vậy mẹ mới vui lòng cho. Nếu chẳng vậy, mẹ hổ tương tâm của mẹ với Nàm-Xường, mà con cũng bị Nàm-Xường nó cười nơi chốn suối vàng, cười mẹ [illegible] biết lấy ơn mà [illegible] cho con cho bạc mà thôi, [illegible] như vợ con Nàm-Xường chẳng ngại lòng, mẹ biểu con đem hết vế nuôi và chiều cô như buổi Nàm-Xường chiều cô mẹ con mình đó vậy ».

Nghe mẹ dạy, Triệu-bất-Ưu, Kim-Xuyến và Á-Xôi đều vâng, hứa đợi tới ngày làm y như vậy.

(*Còn nữa*)

MỘNG-HUA-LIN

PHARMACIE PRINCIPALE

Tiệm thuốc Tây nầy dọn dẹp theo cách Văn-minh và lớn hơn hết trong Đông-dương nầy

LẬP RA TỪ NĂM 1865 HỒI TRƯỚC CỦA ÔNG **HOLBÉ** và **RENOUX**

Nay ông **L. SOLIRÈNE**, nhứt hạng bào-chế sư, *kẻ nghiệp*

Ở Saigon, ngang nhà hát tây. Bán đủ thứ thuốc tây, tốt thượng hạng và giá lại rẻ. Lục-châu chư quân-tử có cần dùng thuốc tây xin hãy gởi thơ cho tiệm thuốc nầy mà mua, thì sẽ được vừa lòng.

(Quốc DƯỢC-TÁNH LƯỢC-BIÊN đã xuất bản rồi. Ai muốn xin thì viết thơ cho ông Solirène, ngài sẽ gởi cho không.

cembre năm ấy, những nhà nghiệp-hộ lớn đều có ký tên; chỉ còn sót một ít nhà nhỏ mà thôi, những đều yêu ước trong tờ ấy là:

I. — Những nghiệp-hộ nước-mắm phải chịu giao những nước-mắm cho bổn công-ty thay mặt mà bán trong một hạng người năm.

II. Những nghiệp-hộ chịu trả cho bổn Công-ty ba phân trăm 3%, theo số bạc bán đại-lý.

III. Chẳng có khi nào mà các ông Nghiệp-hộ đặng đứng bán hay là giao cho người đại-lý khác bán, những nước-mắm của mình làm ra, trong kỳ hạng, của tờ nầy. Nếu có làm như thế thì phải bồi thường sở tổn thiệt hại cho bổn Công-ty Liên-thành, và Công-ty nầy được phép buộc các ông Nghiệp-hộ ấy phải chịu tiền đại-lý 3%, cứ tính theo kỳ hạng còn dư lại, kể từ ngày bội-ước đến ngày mãn hạng tờ nầy, và tính số nước mắm của các nhà ấy đã làm ra trong các tháng trước, theo thời giá mà suy tính.

IV. — Bán đại-lý đây chia làm hai cách:

1° — Cách bán đại-lý theo giá nhứt định.

2° — Cách bán đại-lý theo thời giá.

V. — Bổn Công-ty bất luận khi nào đều được hưu ước trong hạng, còn những người chủ nước-mắm đã ký tên sau đây thì không được lấy cớ gì mà hưu ước trong hạng đặng.

VI. — Bổn Công-ty chịu lãnh lấy sự gian hiểm về sở phí tổn hao mà làm cho tuyệt hết thứ nước-mắm giả: sở phí về sự ngăn ngừa, kiện thưa ấy thì về bổn Công-ty chịu hết cả.

Bổn Công-ty lập tờ hiệp đồng ấy chủ ý là:

1°. — Lấy tiền hué-hồng đặng làm sở phí và tiền phòng bị mà tính cách trừ nước-mắm giả cho tuyệt.

2°. — Ngừa sự người ngoài quát-mãi, xâm chiếm lợi quyền trong nghệ-nghiệp của mình.

3° — Ngừa sự trong các nhà nghệ tranh bán phá giá nhau, làm cho giá nước-mắm càng ngày càng rẻ, thì nghề làm nước-mắm càng ngày càng suy, mà chất nước-mắm càng ngày càng xấu, rốt lại cũng hại cho việc sanh-kế và việc vệ-sanh của người Annam ta vậy.

Bọn làm nước-mắm giả ở Saigon, Chợ-lớn, thấy vậy liền rủ nhau mặt ước đề-chế (ấy-chay) nước mắm của bổn công-ty. Nghĩa là không mua những nước-mắm của bổn công-ty làm, và đừng bán đại-lý. Rồi bổn công-ty phải lập đại-lý để bán trong Lục-tỉnh.

Trong năm 1918, bổn công-ty cũng vì sự đề-chế ấy mà bị thất lợi, còn chúng nó cũng vì sự nước-mắm giả ấy mà bị tổn hại tiền tạng.

Tờ hiệp đồng nầy chưa thi hành được là vì:

I — Trong lúc có giặc thì việc kêu hùn thêm vốn chưa thành, không dư tiền mặt mà hứng mua những nước-mắm của các nhà nghiệp-hộ đã chịu giao bán đại-lý.

2. Các người Annam ra lãnh bán Đại-lý ấy phần nhiều là vốn ít buôn đứ không đặng vững bền.

Vậy nay bổn Công-ty phải kêu hùn thêm vốn đặng:

I. Là hứng mua nước-mắm của các nhà nghề đã làm hiệp-đồng với bổn Công-ty:

2. Lập một sở Thiệt-nghiệm (Laboratoire) riêng ở Saigon, để coi nước-mắm mà bán cho được đúng luật, trước giữ cho nhà buôn khỏi bị cang về hình phạt; sau giữ cho nhà dùng khỏi bị hại về việc vệ-sanh.

3° — Lập tồn-sạn (dépôt) trong các hạt và buộc người đại-lý cho có đủ cớ tin cậy chắc chắn.

11° — Bổn công-ty đã lập cuộc ươm-dệt tại Hội-an (Faifoo) ở Trung-kỳ là nơi tiện lợi về việc tằm tơ ươm-dệt lắm. Bổn công-ty đã có dệt theo kiểu hàng Tàu: như xuyên, lãnh, trừu, nhiễu, địa v.v. Không thua chi hàng Tàu, mà giá cũng thiệt rẻ.

Vậy nên bổn công-ty phải kêu hùn thêm vốn mà cải lương tiền bộ, thêm nữa đặng đủ hàng cho phường có lòng ái quốc dùng thế hàng Tàu.

12° — Bổn công-ty sẵn có tiệm nhánh ở Hội-an, là xứ có nhiều hàng thổ sản xuất cảng: như tơ, quế, đường, trà v.v.

Bấy lâu việc buôn bán thổ hóa ấy phần nhiều về tay kiều thương cả. Nay bổn công-ty kêu hùn thêm vốn đặng mở thêm việc buôn hàng thổ sản cho lớn, đặng có thể xuất cảng được.

13. — Bổn công-ty có trừ bán những hàng người Bắc-kỳ ta chế tạo, song những hàng bắc (hàng Tonkin) tiêu về Namkỳ bấy giờ thì số nhiều cũng còn về tiệm China buôn, vì nó có tiệm cái ở Chợlớn và Tonkiñ, lại có tiệm nhánh ở Namkỳ và Nam-van, nên thế nó mua bán được mạnh, Bổn công-ty kêu hùn thêm vốn đặng lập tiệm nhánh ở Bắc-kỳ, cho việc giao dịch trong Nam-Bắc lưỡng kỳ của nhà buôn ta được mạnh.

14. — Qua năm tới đây thì đến kỳ bổ thăm tuyển cử bàn Quản-lý những người hiến ngỏ nên vô hùn mà dự cử hội-đồng quản-lý, trí cử tư sự (Directeur, caissier) đặng lo việc cai quản trong công-ty cho mau phát đạt.

15. — Chiếu theo quyết nghị ngày 31 Mars 1919 những phần hùn mới được tính lời từ tháng đóng bạc và được tính lời theo với phần hùn cũ một bực, ấy là những quyền lợi cho người mới vô hùn.

Trong đông bào ta, ai có lòng nhiệt thành muốn giúp việc buôn bán của người Annam, thì nên giúp cho bổn công-ty, vì bổn công-ty là một hãng buôn (Anonyme) ròng của người Annam chủ hùn hơn 300 người, người nam hà bắc hà và người Nam-kỳ đều có vô hùn nhiều, thành lập đã hơn 13 năm nay, thật là một cái đoàn-thể về việc buôn bán của người Annam ta đã được to lớn vững bền hơn hết, vậy xin đồng bào ta hết lòng giúp cho bổn công-ty trong lúc nầy đặng cho có đủ sức mà tranh đua trong đường thương chiến.

Nghị-trưởng hội-đồng quản-lý:
(*Le Président du Conseil d'Administration*)
NGUYỄN-QUÍ-ANH.

Nhắn với bạn đồng-bang

Chúng tôi đặng vinh-hạnh mà hay tin rằng đồng-bang ta trong sáu tỉnh nay cũng đã đồng lòng đề-xướng tuyệt giao thương-mãi với khách-trú mà vãn hồi quyền lợi cho bản sở. Các Châu-thành lớn nhỏ thảy đều chung vốn lập cuộc mua bán cùng nhau chẳng chịu đến tiệm khách-trú nữa; thật là một cơ-hội hạnh-phúc của dân-tộc ta vô cùng.

Ấy vậy tôi xin nhắc bản đồng-bang ta trong mấy làng mấy chợ và chỗ nào có trường học nên đến nhà in *Imprimerie de l'Union* mà mua sỉ các thứ giấy viết mực, đồ dùng về văn-phòng từ hạng nhứt hạng mà bán ra cho đồng-bang ta dùng, khỏi đến khách-trú mà mua mắc. Vẫn nhà in *Union* là một nhà in rất lớn tại Saigon, và lại của người Annam ta làm chủ, giá rẻ hơn các chỗ.

Đồng-bang ta hãy xem tiệm cô Bùi-quang-Nho mà ngày nay đã sở tại hạt Bentre đó là sở dĩ trước hết cũng khởi ra mà bán đủ các thứ giấy viết mực và các thứ sổ, sách, thơ, tuồng, truyện chữ quốc-ngữ mà nên. Huống ngày nay là ngày của đồng-bang ta tuyệt giao với khách-trú, binh vực nhau mà làm ăn thì lại càng dễ hơn ông Bùi-quang-Nho khi mới sáng tạo.

Ấy vậy mấy tiệm Annam ta đây đang lo lập ra nên gởi thơ mà thương nghị với *M. Nguyễn-văn Của, Rue Catinat 155, 157 Saigon*, giá rẻ hơn các chỗ là cố ý giúp sức cho đồng-bang ta buôn bán mau thạnh vượng.

Kể các món hàng tại nhà in:

Papier pot blanc,
Papier réglé,
Cahier couronne,
Crayons ordinaires,
Crayons extra noirs,
Crayons couleurs,
Règles,
Boîte de craie conique,
Papier couleur,
Papier parcheminé,
Cahiers d'écritures « Flamen » N° 1.2.3.4,
Boîtes de plumes rondes N° 3.4.5,
Gomme pour encre,
Gomme pour crayon... « Apis »,
Encre noire en courtines,
Encre noire en litres, 1/2 litre et 1/4 litre,
Encre à tampon sans huile,
Enveloppes petit format,
Papier à lettre réglé,
Porte-plumes,
Papier buvard,
Encre violette en pondre,
Petits carnets,
Registre pot réglé 2 mains,
Registre pot réglé 3 mains,
Couleur « Iris » pour écolier,
Cartable,
Sacoche pour écolier avec rabat,
Ardoises encadrées 21 × 31,
Crayons d'ardoises,
Couleur en boîte,
Enveloppes pour cartes de visite format 55,
« « « format 48,
Cahiers cartonnés régl. quadrillé,
Cahiers d'écriture « Godchaux N° 1. 2. 3. 4. 5.
Gomme arabique,
Ficelle, pelote de 50 grs,
Epingles, boîte de 100 grs.
Encre bleu black « Stephens » 1/8 de litre,
« « « 1/4 «
« « « 1/2 «
« « « le litre,
Encre communicative violette 1/4 de litre
« « « 1/2 «
« « le litre,
Copie de lettre,
Plumes métalliques.

TRẠI THỢ-MỘC CHẠM VÀ CẦN

Michel NGUYỄN-HIỆP-HÒA

Tại chợ Lái-thiêu, đường Abattoir

Trại tôi đúng toàn cẩm-lai, trắc, gõ đóng các món theo kiểu kim thời.

Bàn đàn { mặt cẩm-thạch, thành cần hay không
Bàn tròn { mặt gõ liền bốn kiểu.
{ mặt cẩm-thạch, thành cần hay không
{ mặt gõ liền, bốn trụ, một trụ.

Bàn lầu 12 trụ, bàn rượu, bàn Salon, bàn iết.

Tủ áo, tủ rượu, tủ thờ cần hay chạm vàng ba, hai, một, vân, vân.

Quí ông muốn đặt xin gởi kiểu hay là đến tại nhà tôi lựa mua đồ có sẵn.

Xin ghé mắt!

Kính cùng quí bạn Đồng-bang trí hiểu:

Chúng tôi có cáo-bạch rằng đến ngày 25 Septembre 1919, chúng tôi sẽ dùng xe hơi đưa hành-khách từ Saigon đi Thủdầumột và trở lại mỗi ngày hai chuyến, nhưng vì *xe sửa chưa rồi, (Máy mới không chừng)* ra xe chúng tôi thất tín cùng Chư-tôn, nên chúng tôi xin Chư-tôn miễn nghị.

Chúng tôi hứa chắc rằng đến ngày *1er Octobre 1919*, xe sẽ khỏi sự chạy chẳng sai.

Luôn dịp, chúng tôi kính tỏ cùng Chư-tôn rõ rằng: « Chúng tôi dùng « xe hơi rước đưa hành-khách đây. « chẳng qua là muốn cho tiện bề qua « lại chuyên hàng-hóa cho « Lục-tỉnh, ngõ hầu cuộc thương-« mãi càng ngày càng tấn phát, chớ « chẳng có lòng nào muốn tranh « giành mối lợi của Langsa và Đồng-« bào ta đâu ».

Vậy xin Chư-tôn miễn-luận.

Pr Jh Đua H. M. & Cie,
Commission en Douane—Camionage,
80, rue d'Ormay et 56-64 Bd Charner Saigon.
Le Directeur.
Joseph HÀ-MINH-ĐỨA.
60, Boulevard Charner, Saigon.

Nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa

Nếu chư vị muốn mua một cái nhà máy xay lúa theo kim thời và lại toàn hảo, chạy đăng 5-10-15-20-30-50 hay là 100 tấn cùng là hơn 100 tấn gạo trắng mỗi ngày (24 giờ).

Nếu chư vị muốn bàn tính giá riêng đặng mà lập hoàn thành một cái nhà máy xay lúa, đủ nhà, nền đúc, ráp máy, cùng chạy đèn khí vân vân, nói tắc một đều nghĩa là chạy được.

Nếu chư vị muốn cách dễ trả tiền và thi hành cho gấp các việc của chư vị sai khiến, thì nên đến tại hãng.

Bonnefoy & Cie

Đường d'Ormay mà suy tính và hãng nầy sẽ chỉ các đều cần ích cho, hoặc đưa coi kiểu thứ (bản đồ) cùng giá tiền.

Có nhiều giấy tờ làm bằng cớ rằng đã có chịu cho nhiều chỗ thành tựu rồi.

Sau nầy hảng chúng ta cho chư quí vị đặc nhà máy của chúng ta hay rằng: Chư qui vị ở xa xuôi không tiện bề gian thiệp buôn bán lúa gạo cùng ngoại quốc thì hãng chúng ta sẽ hết lòng mà giúp cho; nghĩa là chịu giá cả dùm cho.

Hãng chúng tôi cho chư qui vị hay rằng: Tại hãng có sẵn *Tàu-khói* (chaloupe) à vapeur) *mới* và *cũ*, như chư qui vị muốn mua và cách trả tiền thì xin đến tại hãng mà suy tính.

TRỊ BỊNH YÊU PHẠI

(Conseils medicaux)

Chư vị muốn cho trong nhà có một thứ rượu mà dùng trong lúc đau rét, hoặc nóng lạnh, tì vị không đông tiêu, thì hãy mua rượu Rhum mana *là rượu thiên hạ rất chuộng và lại tốt hơn các thứ rượu rham khác*

Hãy coi cho kỹ kẻo lầm thứ giả, hãy nài cho phải, cái ve có dán nhãn trắng.

Có bán trong các tiệm hàng xén

PILULES FOSTER

Remède spécial pour les maladies des reins et de la vessie

福德氏祕製保腎丸

舒腰服祝脫丸諸病心氣失調肺腎一人
宜可服法製之不加峰漆五倫藏府次身
先均日吊器治劇以症肺腎不獲積週傳之
服服可服成藥安病司月血血之中每三
福如四功效速愈大次效用靈精症背夜怒藏之渡分清潔鮮腎
氏二祕閉服速見使用腹痛常肌腰以出肠清潔經如血液過中而
大一氏使用腹痛見本福基常不痛痛如血毒純液中沙頭中而
丸及祕性前應本氏補不零氏痛痛如血毒純液中沙頭中而
通丸製糖腸腰腎卑內製經症腰淋淋毒純液中沙頭中而
順如補腸及如藥腎保意且淨石目液若藥腎腔
為仍血腹及如藥腎保意且淨石目液若藥腎腔
止閉丸不臨神科腸腎即腫淋腔美內諸腎丸

(Pilules Foster pour les Reins)

(Pilules digestives Foster)

La Véritable Marque

(Etiquette jaune.)

PRIX: 3 fr. 50 le flacon, chez tous les pharmaciens.

Nam-kỳ có một

TIỆM HỌA CHƠN-DUNG

CỦA M. NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN

Họa thật tinh xảo, vẽ giống tạt không sai mảy nào, đã có hơn hai chục bài khen tặng trong các báo chương. Thợ vẽ có bằng cấp tốt nghiệp và 3 cái bằng cấp đầu xảo. Hình vẽ để trăm năm, không phai chút nào.

Chư vị Lục-châu muốn vẽ, xin gởi hình chụp đèn, hoặc viết thơ hỏi, tiệm nầy sẽ gởi cho một tờ cáo-bạch, có cắt nghĩa rõ cách vẽ, thước tắt và giá tiền rành rẽ.

Gởi hình, mandat hoặc thơ xin đề bao như vầy:

M. NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN,
N° 28 Boulevard Paul-Bert.—Saigon.

Tự-vị Pétrus Ký

Cuốn tự-vị Pétrus Ký Langsa dịch ra quốc-âm, in lần thứ nhứt đã hết lâu rồi. Bởi nhiều vị muốn mua mà không có, nên nhà-in Union in lần thứ 2e édition giúp ích cho trong xứ. Tuy giấy còn mắt mặc lòng giá bán cũng không đổi Cứ mỗi cuốn sáu đồng (6$00). Mà vị nào muốn mua trả bạc trước bây giờ, lại để cho giá nhẹ hơn năm cắc, là tra năm đồng rưỡi thôi.

Muốn mua cứ việc đề gởi ngay cho:

M. Nguyễn-văn-Của
Directeur de l'Imprimerie de l'Union, 155-157 — Rue Catinat Saigon.

BANQUE INDUSTRIELLE DE CHINE

TRUNG PHÁP THIỆT-NGHIỆP NGÂN HÀNG

ĐẠI-PHÁP NẶC DANH CÔNG TY TỪ, BỒN 45 TRIỆU QUAN

Hội trưởng quản-lý: ông André Berthelot
—Chánh Tổng-lý: ông A. Pernotte

Chánh hội sở tại Paris, số 74 đường Lazare
Chánh hãng ngành tại Pékin (Bắc-kinh) tại Trung-quốc.

HÃNG NGÀNH TẠI Shanghai, Tiên-Tsin Hongkong và Saigon.

Có đất Thông-quán (Correspondants) khắp toàn cầu, nơi các xứ phiền-thạnh.

Chủ hãng: TẠI PHÁP-QUỐC.—Société Générale pour développer le Commerce et l'Industrie en France (Thương-mãi kỉ-nghệ ban bố đại công-ty).

Tại Luân-Đôn: Ang-tạ.—Hãng London County et Werminster Bank L.D.

Tại Niu nước: (New York Huê-Kỳ).—MM. Redmond et Co.

Hãng ngành Saigon
8, quai de Belgique và 2, rue d'Adran

Tính toán các thứ sổ sách nhà Băn. Tính tiền (đủ thiếu) bằng phiếu cho vay bằng bạc đồng (piastres) lời hai ly 2%

Tính tiền (đủ thiếu) bằng tiền quan (francs) có thể thối lại bằng phiếu vay, hoặc cần trừ bằng các thứ tiền tại Pháp-quốc, lời hai ly rưỡi (2 1/2%)

Tính tiền gởi vào Caisse d'Epargne (Kho Tiết-kiệm) hoặc bằng tiền quan (francs) hoặc bằng bạc đồng (piastres). Về cách thức xin đến hỏi thăm.

Gởi tiền có định lệ, hoặc tính bằng tiền quan (francs), hoặc tính bằng bạc đồng piastres). Về giá bạc và cách thức, xin đến thương nghị).

Trả nợ thế có tiền đầu (Escompte) và lãnh đòi nợ các giấy tờ về việc thương-mãi.

Sang giấy chịu nợ (traites), phiếu nợ (chèques.) hoặc sang giấy nợ tại các xứ phiền-thạnh.

Cho hay và thi hành các việc cho nhà buôn-nợ (Bourse) ăn chung các nơi.

Cho mượn tiền trước mà phải thế chưn hàng hóa cùng là văn khế.

Tổng-lý
A. BERTHIER.

Pháp-Việt Khách-lầu

(HÔTEL DE FRANCE)

N° 153 Rue Catinat Saigon

HUỲNH HUỆ KỲ, QUẢN LÝ

Kính cùng quí ông quí bà rõ, tôi là chủ tiệm ngủ Nam-hồng-Phát Saigon, nay tôi cũng làm quản-lý tiệm ngủ Pháp-việt Khách-lầu số *153-155* đường Catinat, tôi mới sửa lại cho vừa ý quí ông và quí bà, phòng rộng mát, sạch sẽ, có dường sắt, ván gỗ, nước trà và có chỗ tắm gội thong thả, xin quí ông quí bà thừa dịp đi Saigon, ghé lại tiệm Pháp-việt Khách-lầu mà nghỉ, thì tôi sẵn lòng tiếp rước quí ông quí bà luôn luôn.

Giá tiền phòng

Ngoại hạng	24 giờ		1$60
Hạng nhứt	24	«	1 40
— nhì	24	«	1 20
— ba	24	«	1 00

Cho mướn xe hơi

M. Nguyễn-thành-Điềm « Quản-lý hãng Hậu-gian » tại Vinhlong, có sắm hai cái xe hơi còn tốt hiệu Langsa « Clément Bayard và Licorne » để cho mướn.

Giá sẽ tính nhẹ hơn hết, đặng đi. Như là: Travinh, Canthơ, Sadéc, Chomoi, Vungliêm, và Cáinhum vân vân.

Quí khách có thừa dịp dùng cho tiện đường thì thông tin cho M. Điềm Galouest Vinhlong hoặc đến đó cho người hay trước, người sẽ hết lòng tiếp rước và cảm tạ vô cùng.

Xin quí khách lưu tâm, giúp người đồng-bang nên việc.

HOÀI DƯƠNG BỊNH

Muốn trừ cái bịnh hoài dương thì phải lựa thứ thuốc bổ huyết bổ cân mà uống mới đặng.

Trong cái bịnh hoài dương nầy có nhiều cớ, một là não-cân có bịnh, hai là cốt chậy suy khuyết.

Thường là cái việc giao cấu thì nó tung nơi não-cân, nếu não-cân hư bài thì tinh tự đục loãi-đọa. Bởi vậy ai có bịnh kỳ nên uống thuốc Pilules Pink là một vị thuốc bổ não, cái sức nó bổ huyết bổ cân hay làm cho ngũ tạng lục phủ hưng thạnh, khu-thể tráng kiện, chẳng những tiếng tăng trong việc làm ăn, mà lại nâng đu hi đi thức nữa.

Tay Pilules Pink tánh được mãnh liệt như vậy mặc lòng, chớ kỳ trung hiền hòa, không nó vào vô hại.

Tại xứ Thổ-nhĩ-kỳ và xứ Ai-cập là chỗ đàn ông hay có năm thê bảy thiếp, thì hoàn thuốc Pilules Pink bán đất vô cùng, thiên hạ ưa dùng vì nó chữa cái bịnh hoài dương rất hay rất lẹ.

PILULES PINK

(Bổ huyết linh đơn)

Trong các tiệm thuốc có bán, có trừ tiệm thuốc của ông de MARI et LAURENS Pharmacie de Normale, Saigon.

Mỗi hộp giá là 3 quan 50; 6 hộp 17 quan 50.

XA-BONG MẮT-XÁY

Tốt hơn các thứ Xà-bông Hiệt-mỹ thiệt bán trong Annam mà giá rẻ hơn

Hiệu con chim Ác-là

HAO-VINH Công-ty

(Hãng Annam)

146 bis, Rue Lefèbvre, Saigon

AGENTS EXCLUSIFS

SỐNG LÂU NHỜ RƯỢU

(Longévité grâce à une liqueur)

Hiện bây giờ bên nước Huê-kỳ có một vị điền-chủ đã ngoài 95 tuổi mà hồi còn sức lực mạnh mẽ như người 40 tuổi, đi đứng chạy hỏi, ăn mái sẵn sàng, cả ngày ở ngoài trại ngoài đồng coi tôi-tớ làm công chuyên.

Ngày nọ có một người đi thăm ông, hỏi thử cho biết tại đâu ông nay đầu bạc tuổi cao mà sức lực không phai kém vậy?

Ông già đáp lại rằng: Có chi lạ đó mà hỏi, cả đời tôi trước khi ăn cơm hay uống một ly nhỏ rượu Quina Gentiane hiệu Mazet là một thứ rượu trường sanh bổ lão.

Người khách nghe mới cũng có lòng mộ việc trường thọ như ông, liền rẽ nhà sai trẻ đi mua cho đặng thứ rượu Quina Gentiane ưa dùng mỗi bữa. Thiên hạ nghe mà cũng có dạ tham sanh, cũng bèn rả nhau đi mua rượu ấy đem về mà uống bổ quanh năm.

Có bán trong các tiệm hàng xén (*épiceries*).

LỜI BÁO CẦN KÍP

Chư khán quan chớ trưởng lầm rằng hút thuốc nhiều thì phải mang bịnh, mình mang bịnh là tại mình, không biết lựa thuốc mà hút, bụi thứ nào hút thứ nấy làm cho không hại.

Chư khán quan khó mua được thuốc Cigarettes Bravo *cho thường, mượn hút bao nhiêu cũng số hết, mà lại thơm tho nhẹ nhàng trong cổ.*

Có bán trong các tiệm hàng xén.

XÀ-BONG TỐT NHỨT

HAO-VINH Công-ty (Hãng Annam)

146 bis Rue Lefèbvre Saigon

Trình cùng quí ông quí bà rằng; chúng tôi mới mở một cái hãng Annam, bán sỉ xà-bong Mắt-xáy thiệt như sau nầy:

1° Hiệu «Đầu ngựa một sừng» 72 phần đồng
2° » «Chim Ác-là» 60 »
3° » Xà-bong đen «Con Rồng» 72 »
4° » «Đầu người mình ngựa» xà-bong Mắt-xáy thường.

Tại hãng chúng tôi cũng có bán sỉ:

Ess. de menthe (Dầu mãn) tốt nhứt trong cõi Đông-Dương và giá rẻ.

Ess. pour Lotion.

XÀ-BÔNG MẠT-XÁY ĐEN

Tốt lắm rẻ lắm

Hiệu con Rồng

HÃO-VINH Công-ty

Hãng Annam

146 bis Rue Lefèbvre, Saigon

AGENTS EXCLUSIFS

SOCIÉTÉ DES TABACS
DE L'INDOCHINE

(Đông-dương Yên điếp Công-ty)

Tư-bổn: 6.000.000 fr.

Chính sở Công-ty tại **PARIS**

Sở Cai-trị và công-xưởng tại **HANOI**

Đến-điền trồng thuốc lá tại **KIM-XUYÊN** và **VĂN-KHÊ**

Hiện có những thứ sau nầy gởi bán trong các hiệu :

XÌ-GÀ.

NINA.

Thuốc chưa vấn :

COQ (Con gà)

Thuốc vấn :

FAVORITES.

MÉTROPOLES

vân vân

Và thứ thuốc lá vấn, chiêu khách, hiệu

PAGODE (Cái chùa)

KHOÁN CHẤT THỦY

(Nước uống trừ thạch)

VICHY

PHÁP-QUỐC-TUYỀN

VICHY CÉLESTINS

Có hạn nguyên cớ nó mầu me | Trị bịnh đau thận, gan đau bàng-quang, Diện Phong Thạch-thống-bịnh (kết) — Đau mấy chỗ thượng

VICHY GRANDE-GRILLE trị bịnh đau ruột và bịnh đau

VICHY HOPITAL trị bịnh thương tỉ, trường nhiệt

Mấy cơn chứng đã giả mạo thì mua phải chỉ cho trông thứ nước sạch mình muốn dùng.

VICHY-ÉTAT ĐIỀU TỀ

SEL VICHY-ÉTAT là muối vô nhiễm trong nước suối ấy mà ra. — Có hộp và ống vo

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi lần ăn cơm rồi uống chưng 2, 3 bánh thì dễ tiêu hóa.

COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình đem nước zit (Mói-khí-chất)

Cách làm mau té tiền

Viết thơ cho Hãng Annam, Hão-vinh Công-ty, 146 bis Rue Lefèvre. Xin gởi contre-remboursement (cách lấy tiền trao của lãnh nơi nhà dây thép) một hộp một trăm ve dầu Essence de menthe, hiệu Lô-Tiên, tốt nhất trong cõi Đông dương, giá là mười lăm đồng (15$00) mà thôi. Về bán lẻ lại cho trong vòng quen lớn một ve hai cắt (0$20) — mỗi ve lời 5sau, một trăm ve lời 5 đồng bạc.

Bán một hộp lời 5 đồng bạc, mười hộp lời năm chục, một trăm hộp lời năm trăm đồng bạc !

Viết thơ đi, đừng bỏ qua dịp lớn tạo tiền, uổng lắm. Bang dầu lời ít mà lời nhiều, bán buôn quen thói, lao giàu chẳng bao lâu !

Cho không ! Hãy coi cho kỹ. — Kể từ ngày nay một trăm người nào gởi thơ đến mua dầu trước, Hãng Annam Hão-vinh Công-ty sẽ vui lòng gởi cho không một kilo xà-bông mạt xây thiết, hiệu ngựa một sừng. (La Licorne), tốt nhất trong cõi Đông Dương *hay là* một ve dầu thơm Essence pour Lotion : Eau de Cologne, Quinine, foin coupé để làm đi một lít các thứ dầu thơm ấy) tùy thích ai muốn thứ nào cũng được

Hãy viết thơ mau đi, đừng bỏ mất cơ hội làm té tiền uổng lắm :

Hãng Annam, Hão-vinh & Cie
146 bis Rue Lefèbvre Saigon
Kính đốn.

CORDONNERIE-CHAPELLERIE TONKINOISE

GRAVURE SUR MÉTAUX ET MARBRES

NGUYÊN-CHÍ-HÒA

SAIGON — 83, Rue Catinat, 83 — SAIGON

TIỆM ĐÓNG GIÀY của tôi làm theo kiểu *Langsa* kim thời.

Tôi làm kỹ càng và thiệt tình bằng các thứ *Da bên tây hết* và tính phải giá không mắt, chớ không phải như chỗ khác làm phà *Da-xấu* mà bán rẻ.

Tôi có bán nhiều kiểu nón *Casque* thiệt nhẹ và chắc, lợp bằng *Nỉ-xám* hồ *Trắng* và *Vàng*.

Tôi cũng có thợ giỏi khắc *Con-dấu Bảng-đồng* chạm *Mộ-bia* đá *Cẩm-thạch* đề mả.

Có sẵn *Sách Mẫu* (CATALÔ) đủ kiểu và các thứ máu da gởi đến cho *Qui vị* lựa.

BÁN-SỈ CÓ GIÁ RIÊNG.

NGUYEN-CHÍ-HÒA *Kính mời.*

PHẢI DÙNG THUỐC BỔ VÀ TRỊ ĐÀM

THIỆT HIỆU LÀ

ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX

Của ông lương-y GUILLIÉ

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế đường của quan lương-y GUILLIÉ lấy làm thần hiệu trong những bịnh HƯ PHẾ, đau trong TỲ VỊ, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GÂN, ĐAU MÌNH, RẾT VỐ DA, hoặc CHÓI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH HO DAI, BỊNH CÚM, GHẺ CHỐC NGOÀI DA và bịnh có TRÙNG LÃI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XỔ rẻ tiền và rất hiệu nghiệm làm cho HUYẾT RA TINH KHIẾT. Những bịnh gốc bởi ĐÀM hay là MẬT phát ra thì uống nó hay lắm.

Bất kì thuốc trị đàm nào mà không có dấu ký tên PAUL GAGE thì chớ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ

THUỐC HOÀN XỔ

nếu cũng rất trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của quan lương-y Guillié.

Chánh chỗ trữ thuốc nầy là nhà : PAUL GAGE FILS, nhứt hạng bào chế y sanh, đường CASTELLE 51 BERNARD môn bài số 8, 9 tại đô thành PARIS.

VÀ TRONG CÁC ĐƯỜNG PHÒNG BÀO CHẾ BÁN

Có MỘT MINH NHÀ NÀY CÓ QUYỀN

THAY MẶT CHO HÃI ĐỨC SÚNG VÀ LÀN XE MÁY

TẠI THÀNH St-Étienne

Mà thôi

Hãng F. MICHEL, CAFFORT Successeur 36 đường Catinat SAIGON

Có Bán SÚNG đủ thứ và đủ kiểu. Bi, THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ và đồ NỮ-TRANG. Bổ đã tốt lại giá hạ

Lục-Châu muốn mua vật chi thì xin đề thơ như vầy ;

M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinat. — SAIGON.

Certifié le tirage à
Mille neuf cent vingt-cinq ex.
Saigon le 3 Octobre 1919

Saigon — Imp. de l'Union

L'Administrateur Gérant : NGUYỄN-VĂN-CỦA